

חשופט זילברג

מקרה, בו שיקפו דברי הפרסום גופם את בונתו הרעה של המפרסם בזורה כה ברורה, ובולטת כמו שמשקפים דברי העלון הנזון בעינינו. לא פרסום דברים מותך תומך-לב יש כאן, כי אם פרסום דברים מותך רוע לב: לא דברי ביקורת הוגנת הובעו בעלונו של המשיב, אלא סתם דברי נאצה שבינהם לבין המושג הבעת ביקורת למען האינטנס הציד-ברוי, אין ולא יכולות.

א הטענה החלופית בדבר "ביקורת הוגנת" נופלת, איפוא, גם היא.

על יסוד האמור, דעתו היא כי יש לקבל את העדרעור של היווץ המשפטי לגבי הטענות בחוקי הדיבה (א) ו-(ב) ולדוחות את ערעורו לגבי האשמה בחלוקת הדיבה (ד). התוצאה היא כי יש לבטל את גורלה-הדין האסמי וזו הוצאה, שהוצאה נשיא בבית-המשפט המהוויל ולהרשאות לבעל-הדין להשמע את טענותיהם בעניין מידת העונש.

ב בראצוני לסייע את דברי בהבעת דברי הוקרי ליווץ המשפטי ולמר תмир על העובדה הגדולה שהשקיעו בהכנות טענותיהם בערעור מסויך זה, ועל הצורה המקיפה והכשרונית, שבה הרצוי אותן לפניינו. רואים הם לפחות של שבב נם הפרקליטים הנכבדים שעוזו על-ידייהם. לא יהיה למותר אם אוסיק, כי גם פסק-הדין המושלם והמוסוגן יפה של נשיא המלומד (ד"ר בנימין הלו) היה לי לעזר רב בהבנת פסק-ידי אני, ביחסו בשל הנסיבות הרחבה שבה גובל בו. את חומר העוזות.

ג **חשופט זילברג:** משימה כבודה מאי הנטלה עליינו בערעור זה: לפשפש בנסיבות ונסיבות שהתרחשו כאלו «שלא בעלמא הדין», ולהעביר תחת שבטנו יצרי מעלי בנו אנוש, אשר חי ופרפרו בין צפוני השטן גופו. ואם — לפי המאמר היוזע — «לעולם יראה דין עצמו כאלו חרב מונחת לו בין יריכותיו», הרי כאן ססתה עין החרב את פני הדין כולה והשורתה רוח ופאים בחול בתי-המשפט. התיתכנו כאן ראייה שקופה — בין דם לדם, בין נגע לנגע — או הנוכל להבחין, מبعد לאספקלריא האימה של גיא צלמות זה, באפסים האמוסרי או הבלתי מוסרי של המעשים שנעשו על-ידי המנוח לפני כ-13 שנה?

ד בرم הדילמה הקשה ביותר לפניה עמדנו במשפט רבי-מידות וגדול-מידות זה, הייתה בסכנתה הכהcola שארכבה לנו כל הזמן: שמא מרוב עצים לא נראה את העיר, ושם מאבינו של העיר לא נראה את העצים. לשון אהורת, פחota צירורית: מצד אחד, תוייבים היינו להיכנס לפני ולפנים של תסבוכת המעשים והנסיבות, לבב יעלם מעינינו פרט כל שהוא העשי למד סניגורייה על מעשי והתנהגו של קסטנר; ומайдך גיסא, וכמעט בעת ובעונה אחת, עליינו היה «להתתרום», כאלו, מעל לעובדות הבודדות החק, ולהשקי עלייהן מותך דיסר-טנツיה מסויימת, למען נשכיל לדראות את שיעור הקומה שלהן, ולבל נאבד את חוש המציג את הפורופורצייה, בבאנו לבחן, מבחן סופי, את המסקנה הונכונה העולה ממכחול העובי-dots.

ה ואך הקללה פורתא היא זו שאנו כבית-משפט לערעוורים יושבים לדין, כאלו, על פסק-הדין ולא על הנידון, וכי לפניו משתרעים תלמי החריש העמוק אשר כבר נעשה

השופט זילברג

על-ידי הנשיא המלומד. ודאי, נוכל לסתור — ואף חובה עליינו לסתור — על הממצאים העובdotים שנקבעו על יסוד ראות כשרות על-ידי הנשיא המלומד, אבל בהגיננו אל המסקנות שהוסקו מהן, לא נוכל „להסתיר“ מהחורי קליין וקביעותיו של בית-המשפט דלמטה, אלא נצטרך לשקל ולבדוק בעצמו את משמעו את המסקנות הוכנה של העובdot, ואת הכוונה המוכיחה — „מוציאת“ תרתי מטעם — שבהן, פן ושם הא, המסקנות הללו, פרי הליכי מחשבה מופרדים ופסולים, כפי שטען לפניינו היועץ המשפטי המלומד. אבל נשווה לנו גדרנו תמיד, כי במשפט רב-צדדי ומוסובך כגן זה, הבירור הראשוני הוא מלאכת הרכבת יותר קלה ובטוחה, מאשר הבדיקה מחדש או „הבררת קולמוס“ על בדיקות שנעשו על-ידי אחרים. כי אינה דומה קריאה לשמעיה, כאשר הפרוטוקול משתרע על כ-2,400 עמודים. לכן נזהר והירות יתר, גם בבואנו לסתור את המסקנות ההגינויו שהוסקו מוחן העובdot על-ידי הנשיא המלומד.

ב

פרשת מנהגי יהדות הונגריה — „צלתה מרובה מהמתה“: פועלו בה גורמים מגורמים שונים, ולא כולם מצויים תוך שדה הראייה שלנו, למורת הדין הארוך והיטודי שהתנהל לפני הנשיא המלומד. מסופקני מאד, אם ננון היה מלכתחילה לגובל אותה זוקא לפני פורום משפטי; סבורני, שלא: אך משגנשה הדבר, שוב אין לנו ברירה, אלא להזיק לכללים החולשים על כל דין משפטי, כי אחרות נצא קרחים מכאן ומכאן: לא נדון את הפרט, ולא נברר את הכלל, אלא נוציא מתחתינו חותמת-סמי-היסטוריה, שאינה אומדת ולא כלום. תפקידנו יהיה, איפואו, להסביר את המסקנות העולות — לגבי כסטרן — מהומר הראיות שהוגשו לבית-המשפט. כי אין לו לדין אלא מה שעיברו רואות. כל ספק המתkeletal על הדעת, ואפילו מתkeletal בדוחק, יילקה בחשבון לטובתו של כסטרן, ובלבב שלא יעשה פלستر ולא ישמה ממש בכל דרכי הגיון הבריא. תפקידנו הוא בקייזר: לדון את דבריו של גריינולד באספקרא הברורה של מעשיו של כסטרן; בפחוות מה לא נצא לידי חובה, וייתר מה אסור לנו לעשות כי אין לנו לא הרשות ולא הזמרא להטעטף באיצטלא של היסטורין, העתיק אול, בעורת חומר עובדתי הרבה יותר עשיר, לנול את הלוות מעל הפרשה האפוקאליפטית של שוואת יהדות הונגריה, אשר 600,000 בניה הושמד,

עורך חדשים ספרורים, בכבשנים ותאי הגאים של אושבץ ובירקנא.

ג

בגשונו לבחון את העוזיות ושאר הראיות שהוגשו בבית-המשפט, הייבים אנו לע考ר מלכנו כל דעה קדומה שגמלה בנו, אולי, כתוצאה מן הפלומות הנסע, אשר קם בעתונות הארץית והולמית סביר משפט עצום-פרנס זה, אך אותה והירות משם. עליינו היה לבקש גם בכיוון ההפרק: בל נחשוד בעצמו יתר על המידה, ובבל ניחת את כל רחשי לבנו אל „הדעות הקדומות“ ההן, פן נדכא בקרבונו, אגב אלימינציה זו, כל הרגשה אנושית, על-כל-פניהם. תהא זו שגיאה גדולה מצדנו אם, למען ההשתחררות מ-„דעות קדומות“, „הרשות סובייקטיביות“ כאלה, נבקש לנו מפלט תמיד בפורמללה הנוכח והגואלת של איני יודע ו-*liquet* מסמ. כי סוף סוף, ואחרי כלות הכל, לא במשפט רגיל של רואון ושמעון קא עסקין! נשות לבית-משפט זה עני הצביעור הרחב, המונין גם וראשית כל — בצד המוסרי של הבעיה, וכל התהමמות ממתן תשובה לשאלות שאנו יכולים בוגדר דיוננו להסביר עליין, יהא בה משום מעילה בתפקיד.

השופט זילברג

ועוד העירה אחת, קזרה, לפני סימי פסקא זו. קראתי את דברי חברי, השופט אגרנטו, בפסקא זה (1) של פסקידינו על אףו החד-צדדי, התייחס אמר: *הפרופילאי*, של טיען הצדדים — דבר שהוא אינחרנטי וטבוי לכל דין משפטני. אין אני חולק על דבריהם אלה ועל המסקנות שהועלו בהם על ידי חברי; ברצוני רק להזכיר על נקודה אחת, אשר מחייבת היא nondum גם השיבות עניינית לעצם הטיעון החד-צדדי התואם. כונתי לכך, כי דוקא בשל החד-צדדיות והקיצניות אשר בטענות בעלי-הדין הן מסבוגות, מוה ומזה, את תחומי שטח המריבה. וופתורות את בית-המשפט בלבד בשאלות המצויות מעבר לרכבי תחומיים ההם. אם הנאשם ברצח, טוען: לא רצחתי, ונמצא משקר, לא יעורר (בדרך כלל) בית-המשפט את הספק, שהוא פעל האיש מתוך הגנה עצמית. ואם נתבע אוורי לפי שטר, אומר: לא לויתי, אין בית-המשפט מעלה את שאלות הפרעון, ואף במשפט שלנוינו — *עם קב חומטין* (cum grano salis) — כך: לא נעשה עצמנו כערכיו הדיניין, ולא נצלול לנכסי שאלות אשר מעולם לא מתעוררו, לא על-ידי הפרקיטים המלומדים, ולא על-ידי מיזוגיהם האמתיים, גריינולד וקסטנר, גופם. לא זו בלבד שהוא שאנו פטורים מחובה זו אלא אסור לנו להנוגן בכך: שמא נפליג שלא מדעת, לאokiינוס האינטוטי של השערות וניחושים, אשר לא יברם מקום בדיק משפטני.

2. פסקידינו. פסקידינו של הנשיא המלומד הוא כולם מבנה ארכיטקטוני אחד, אחד ומוליך ממשך עד הטפותה — שרשרת רצופה של חוליות המשתלבות זו לזו ובהתאם גמור, ללא כל דיווח ולא כל הפסק ביניהם. בזה כוחו הרבה של פסקידין מונומנטלי זה, ובזה טמונה גם החולשה העיקרית שבו. כי בשלבו כך את החוליות זו בזו, הוא עשה אותן גם תלויות זו בזו, כך שביחסם אחת מהן עלול להחמות הבניין כולו. תוכנו זו של פסקידין — התייחס אמר: *עוודף ההגון* שבו — נוצאה בקשרו רב על-ידי היו"ץ המשפט המלומד, והוא השמדל, ואף הצלחת, לגלוות בו כמה וכמה נקודות תורמת, אך עדין שאלה היא, מה השיבותן של החוליות שעוררו לגבי הקורתציה והעמידה של גוף פסקידין, ואם תהא *שלדו קיימת* גם לאחר נשירת העפכים קטנים שבו. אנו בוחננו את פסקידין, לא נלק לשיטתו של הנשיא, ולא נשווה קטן וגדול, נפנת, קדם כל, אל העבודות העיקריות שהוחנו במשפט, ונשאל את עצמנו אם אכן מצדיקות הן את המס-קנות שהגיעו אליו הנשיא המלומד.

3. אך עד שאנו שואלים, אם זדק הנשיא במסקנותיו ואם אין, נשאל תחילת: מה היו מסקנותיו אלה, ומה היא, בתמצית הדברים, האשמה שהוטלה על שכמו של קסטנר. וכך אין ראוי לברר שאלה אחת הרובצת כאילו לפתחו של פסקידין, ומהו מעין נקודת-ימפהה לכל שאר המסקנות שבו. השאלה היא: מה הייתה כוונתו של הנשיא המלומד בהזיאו מפני האימרה הקטלנית, כי קסטנר *מכיר את نفسه לשטן!* האם הכוונה הייתה להתרמורות מרוזון, *למכירה כללית* של הרוץ והנפש, או דילמא הוא בקש לומר — ואף זו כמובן, האשמה כבודה עד למאן — כי בקבלו מידי קромיי את מתנת הסכם הצלחת *המיוחסים*, נשתעכד קסטנר לרוץ אדוני הגאים, ונעשה — שלא ברצו, אך מתקן ידיעה מלאה — כדי שרת בידם. הצגנו את השאלה בונה אחר זה ליו"ץ המשפטי

השופט זייבורג

ולמר תמייר, זקיבלו ממה שמי השובות נוגדות: היווץ המשפטי המלומד נקט דוקא — לגבי בונתו של הנשיא, כובן — את הגירסה הראשונה, המ מהירה, ואילו הפרקליט המלומד, מר תמייר, תnek בגירסה השנייה.

א לדעתם, זדק כאן מר תמייר מן היווץ המשפטי, وكل מאי להוכיח את זאת מתוך הדבק הדברים בו שובץ הפסוק החריף הבא. לאחר תארו בפסקה 38 את הפיתויו הגדול שאצל מהסכם הצלת «המיוחסים» על לבו של קסטנר — מהד, ואת פסמיותו לגבי סיכומי הצללה הכללית של יהודיה הונגריה — מאידך; ולאחר סכמו את הרעיון במילים: «אין פלא שבכלנסיבות האלה הוא (קסטנר) קיבל בלי היסוס את מתנתו של קרומיי», מוסיף הנשיא המלומד ואומר:

ב אבל — *Timeo Danaos et Dona Ferentes* (אפחד מהיונים אף כשהם מבאים מתנות). בקבלו את המתנה הזאת מכור קסטנר את נפשו לשטן.

ג הפסוק *Timeo Danaos etc.* הוושם בידוע על-ידי המשורר וירגיל בפי לאוקון, כה טרואה, כאורה לבני עירו לב גדרו אל תוך חומות העיר את סוס העז שהושאר שם על-ידי היונים הנסוגים — והן איש לא יטען, כי אותם אנשי טרואה אשר לא שענו לעצם לאוקון, והכניסו לעיר את «הטוס הטרויאני» המפורסם, כדי להעלותו קרבן על מזבח האלה שלהם, מכרו בותה, ועוד מרצונן, את נפשם ליוונים.

ד ושما אמר — למען הצלת המשל המיתולוגי ההוא — כי הנשיא המלומד ייחס לاستفנרט, רקבל המתנה, את חכמו של לאוקון, חוות מורת המתנה, ועשה אותו משותך שותף מרצון לנאים במלאת השמדת היהודים — הרי באמים הדברים שנאמרו שם מיד לאחר מכן, ומתחילה גם על פני הנהה זו: הנשיא המלומד מתאר שם את קורי הצללות והשבועוד שנסתבר בינם קסטנר כתוצאה ישירה ועקיפה של ההסכם עם קרומיי, אך אין מעלה על דל שפתיו את האשמה המשותעת בכורחה מן האימרה הקטלנית ההייא, אינו אומר כי קסטנר סייע ורצה להשמדת 600,000 היהודים. סוכין לבך נמצא לעשרות על פני 120 פסקאות פסקי-דין, בכל המקומות בהם מתאר הנשיא את המניעים שהניעו את קסטנר לנוהג כפי שהוא.

ה 4. ועוד שאלה אחת, התובעת ממן תשובה לאלהר, בטרם ניכנס לבירור נכונותה או אי-נכונותה של המסקנה אליה הגיע הנשיא המלומד לגבי הפרט הראשון, היא אם מה ששל קסטנר בשיחוף-פעולה עם הנאצים. השאלה היא מה מובנו האובייקטיבי של תואר-הקלון «משתף פעולה עם הנאצים»? אין אני מוכים לטענו (האלטנטיביטה) של מר תמייר, כי יש לנונה ולפרש מושג זה לאור הנסיבות שניתנו בחוק לעשיית דין בנאים ובעווריהם. ענין לנו כאן לא למשפט פלילי נגד קסטנר. על-פי החוק הישראלי הווה, אלא למשפט הוצאות-דין שהוגש נגד גריינולד, בשל כתבי-הפלסח שפורסם ברבים נגד קסטנר, וכן השאלה העיקרית היא, כיצד תופס הציבור את הביטויים המצוים באוטו כתוב ומה הוא

השופט זילברג

המובן הרגיל המchioס להם בלשון בז'אַז. מطبع זה — כולם: הביטוי "משתק פעללה" — נטבע בימי מלחמת העולמים השנייה, צוין אודיוויז שם רע לפעולותיהם הרטסניות של עוזרי הנאצים ומייעי מטרותיהם בארצות היבוש השונאות, ואשה המדווקה היה במשמעות פעולות עם הנאצים נגד היהודים, הבונה היהת עיקר לשיתוף פעולה עמהם במלאת המשמדת היהודים. קשה מאד — אם לא בלתי אפשרי — לתת הגדרה ברורה וממצאה לממנה בלתי מוגדר זה, אך אנסה להחומים פחות או יותר את החומי תפיסתו הרגילה לזרק השאלה הקונגרטיבית העומדת לדין בפנינו. ברור, כי לא כל מי שהנאצים הפיקו תועלות ממשיעין היה משתק פעולה עמהם, למשל, עובדי הCAPE שחקמו להם מבקרים בחווית המורחת, ודאי לא ייכללו בכינוי מהפיר זה, כן לא היו משתקי פעולה עם הנאצים אלה שננתנו להם הוו תועפות כדי להציג עליידי כך נפשות יהודיות. מאידך-גיסא, נכוון גם כן — וודמני שוגט בעילוי-הדין מודרים בכך — כי המושג "משתק פעללה עם הנאצים", אפילו בקשר עם המשמדת יהודים, אינו בהכרח זהה עם "רוצח יהודים" ממש. הנה הנשיה המלמד חילק, כיוצא, את האשמותו העיקרי של המשיב כלפי כספנער לשני ראשים נפרדים: (א) **שיתק פעללה** עם הנאצים; (ב) **רבוח בעיפוין** של היהודי הונגריה; ובוין אם צדק בין אם לא בדק בפיצול זה לגביה הדיבה הקונקורטיא של המשיב שלפנינו (ובזה עוד נדיין להלן), הרי בדרכ כלל, ובחינה רעינית מושטמת, ודאי אין זהות-ירשותם הכרחית בין השנויות הללו. יתכן שימצא אדם اسم אשם בשיתוף פעולה עם הנאצים לשם המשמדת יהודים, בלי שייאו אשם, נוסף על כן, גם בראוח ממש (להבדיל מנטיון), או בסטייע לרצאת ממש, בשל העובדא המכראע, כי אותם היהודים אשר להשמדתם כוון שיתוף הפעולה שלו — בדרכ נס. או על-ידי בריחות, התנדחות וכדומה — נשארו בחיים ולא הוושמדו.

מאידך גיסא, עובדא זו בלבד, היינו: השארותם בחוים של הנועדים להשמדה, אינה גורעת אף במלוא נימה מעצם אשמת שיתוף הפעולה במקורה הnal, וברור ונעה מכל ספק כי מי שסייע בז'אנן לאנאים או הקלה השמדתם, ייחסב כמשתק פעולה העונתה, הדועת למס'יע, היהת המשמדת יהודים או הקלה השמדתם, ואת אונרט: גם בלאדי סייעו של משתק שנהאים יכולם היו להשיגה בדרכיהם אחרות, ואת אונרט: גם הושגה המטרה. אלא בפועל ממש לא הושגה המטרה הנכפית עליידי, ומכל-שבן: אם הושגה המטרה, אלא פעולות זו, למשל — ועל כן, לדעתו, איש לא יהלוק — הקבלן המציג מכוניות למטה הכלבי של הסט. כדי להסביר בהן יהודים למחנה ההשמדה, ייחסב כמשתק פעולה עם הנאצים בהשמדת יהודים, גם אם למעשה לא נוצלו המכוניות למטרה זו, או לא נוצלו כלל; ועל אחת כמה וכמה שלא תטען לו חמונא, כי הסט. בנסיבות יכולם היו להשיג אמצעי הובלה באלה מקום אחר. לשון אחרת, יותר מוקצתית: אשמת שיתוף הפעולה עם הנאצים מותנית דוקא בייעילות השיתוף, ואין שיתוף הפעולה מהויב להיות *conditio sine qua non*. — תנאי בלעדיו אין — להשגת או להקלת המטרה השפה של הנאצים.

לכשנעמיק קצת חשוב בדבר נראית, כי בהתחות אשמה וקלון של שיתוף פעולה עם הנאצים, הדגש הוא יותר על ה-*mens* מאשר על ה-*actus*, יותר על "הסגולת" מאשר על "הפעולה" — והוא ראייה: גם מי שرك חיצע את שירותו למטרות הרשות של הנאצים, ייחסב בעיני כל כמשתק פעולה עמהם — והshitoph הפעיל או יעלותו של השיתוף אינם

השופט זיברג

אלא מודר קונקרטי לעומק שפלותו של המשותף. לכן לא יינה מקלון, מי שמשאותו
עם הנאצים לא געשה מתוך mens integra ולב תמים ומהו. כי בצד זה, כל מגע
ומשה עם הטומאה הנאצית מכתם כתמ בימחה. המודר הוא בשפלות מוסרית ולא
בஅחריות ענשית, ולכן אין להשתמש כאן ללא אבחנה בכללים הנוגעים בתורת המשפט
הפלילי.

א

5. ובזה מגיעים אנו אל השאלה הפלילינית" האתורונת. היא: אם, מבחינת
אשחת הדיבה שהובאה נגד המשיב, נכון היה מצד הנשיא המלומד לפצל את הדיבה לשני
ראים נפרדים: "шибוף פעללה" ו"רצח בעקביפין" וכן. לדעתם, האם גם צדק הנשיא
המלומד בהבחינו, הבחן היטב, בין שתי האשמות הבאות. הקטעים הנוגעים לענין, כפי
שנוטשו בעלונו של המשיב הם:

ב

(א) על יסוד תחבולותיו הפליליות (של קסטנר) ובגלל שייתוף פעולה עם
הנאצים . . . אני רואה אותו כרוצח בעקביפין של אחיו הקרים";

ג

(ב) "אייה הסכם גנטלמני . . . היה לרצח בכור עם האיש שאני מגדיר
אותו מותך הכרה عمוקה ממשך פעללה עם הנאצים?";

ד

(ג) "עכשוו הוא מנסה להוציא לפועל מה שהוא הכיר את הקרע לרצח
המוני של מאות אלפי יהודים הונגרים".

ה

מתוך כל הדברים הללו, יחד ולחדר, ובשיםנו אל לב גם את האופי "העצמאית" אשר
שייטה להאשמה האמורה בקטע השני, אנו רואים בכלל, כי המשיב יהס לקסטנר שתי
אשומות נפרדות: (א) שייתוף פעולה עם הנאצים; (ב) רצח בעקביפין של מאות אלפי יהודים
הונגרים, ולא חשוב כלל ובכל, כי בקטע הראשון הוא ברך את שתיהן יחד, ועשה את
שייתוף הפעולה יסוד ושורש, או צידוק והנחה, להסתתק המסקנה היבירה מכל כבד, כי
קסטנר הוא בעקביפין, הרוצח ההמוני של היהודי הונגרי (בגלל שייתוף פעולה . . . אני
רואה אותו כרוצח בעקביפין וכו'). קשר "הונגוני" או "סיבתי" זה, אינו הורס את המהיצזה
הרעיון של המבדילה בין שייתוף הפעולה והרצח בעקביפין, ואני עושה אותן, אף לא מבחינה
דיבתית, להאשמה משותפת אחת. לכן אני מזמין כל פגס ודופי בחולקה שנעשתה על-
ידי הנשיא המלומד, וסביר אני כי הוא צדק בהחלט בהפריזו, לשני ראשים, (א) ו(ב),
את הדברים שפזרם עלי-ידי המשיב בעלון הנ"ל.

ו

ז

6. ומכאן לגופו של עניין. נדון החילתה בפרטים הנוגעים לפרט האשון, בו מאשים
המשיב את קסטנר בשיתוף פעולה עם הנאצים; נצמצם עצמנו לתקופת הזמן הirlbenheit
ביותר לגבי פרט זה, היא התקופה שבין תחילת מאי ותחילת יולי 1944, ונתרכו בשלשה
פרקיות של פרשת זו, והם: (א) מעמדו של קסטנר בוועדת ה挣扎ה; (ב) הסכם האלתה
"המיוחסים"; (ג) התנהגותו של קסטנר אחורי היישות ההסכם.

השופט זילברג

7. מעמדו של קסטנר. אין ספק בדבר, כי בתקופת הזמן בה אנו דנים, היה קסטנר הדמות המרכזית והפעילה ביותר בוועדת ההצלה הארץ-ישראלית. הוא האפיל על الآחרים מבחינת הכהרין והמרכזי, העוֹז וההעזה, על-כל-פניהם — ועל-כך איש לא יחולק — במנע ומשא ובמשא-זומתן עם הגרמנים. היה קסטנר (חוץ מימיים ספורים) בעל-הדברים העיקריים שליהם. תחילה נלווה אליו יואל ברנד, ואחר-כך, לאחר צאתו של זה לקשרא באמצע מיין נלווה אליו הגב' הנז'י ברנד, אך גם זה וגם זו — עם כל הבודד בהם ולאומץ בהם — היו שניים במעלה. ועל קסטנר רצץ מלאו העומס והאחריות למשא-זומתן זה.

לא אכנס כאן לפולוגתא ולוויות כיצד נתגלו אליו כתר המנהיגות בענייני המשא-זומתן עם הגרמנים; הנשיא המלמד הגיע לכל דעה, כי קסטנר הציוני נהג כאן כ"חוטף", דחק את רגלי מנהיגי הקהילות של הניאולוגים והאוורודוקסים, והעמיד אותם בפני עובדיות מזונגרות. היו"ץ המשפטי המלמד חולק על גירסת "חתיפה" זו, וטוען כי הלו מסדר ברצונו, ומתווך אמון מלא בקסטנר, את מטה המנהיגות לידיו. מוכן אני להסביר עם היו"ץ המשפטי, אך איני רואה מה מועלתו עשוי הוא להפקיד דока מגירסה אחרונה זו (חוץ מטענה ה-"טנדנציאיות" כלפי הנשיא המלמד), אשר חור בו הימנה בהמשך טענותיו. לי נראה, כי מי שבחרו בו להיות ראש ומנהיגו לאחריותו כלפי צאן מרעיתו היא, מבחינה מסוימת, עד יותר גדול מהאריותו של השנטל לעצמו בכוח את רשות השלטון, אם כה ואם בה בין אם בחרו בו בין אם "מלך מאליו", קסטנר הוא האיש אשר עלי רבעת האח' ריות המלאה, המוסרית והמשפטית, בכל הנוגע למשא-זומתן ולהסכם שבין ועדת ההצלה והנאצים. ולזוכתו של קסטנר יאמר, כי הוא איז מועל מעלה שכמו את האחריות הללו.

8. הסכם הצלת "המיוחסים". אקדמיים ואומרים, כי בנקטי לשון זה ("מיוחסים"), אין אני קובל עמדת כל שהוא לא לחזב ולא לשלולו, כלפי הצלת סלקטיבית זו. מוכן אני להסביר עם היו"ץ המשפטי, כי לא קסטנר אלא הגרמנים הם שבדו מלבים את הכנוי המליצי הזהו. לגמרי אינני בטוח בכך. כי ייתכן מאי, שאין והות-מושגים מוחלטת בז' "מנונה הבכורה" או "המעודפים" (Bevorzugtenlager) שהוצע לאשונה על-ידי קרומיי דז"ח קסטנר (30), לבין דרישתו החזרת ונשנית של קסטנר להבאתה "המיוחסים" (Prominenten) מעררי השדה (שם, 39, 41, 42). אך יהא אשר יהיה הדבר, הרי מכיוון שבינתיים הפק הביטוי שיגרא לשונית אשר, בדיעד, נגררו אחריה גם קסטנר וגם הנשיא המלמד, יהא זה עכשו מואחר מדי להמירו בביטוי אחר, אולי יותר מתאים הימנו.

הצלת "המיוחסים" הייתה פרי ההסכם אשר נעשה בין קסטנר וקרומיי ביום ה-2 במאי 1944. הסכם זה לא היה "اكت" סופי, אלא תחילתה של תקופה ממושכת וכואב לב, משחק אcord של מלחמה ויושם אשר התנווף כחבר המתהפקת על רأسו של קסטנר, ועל ראש של הניצולים גופם. תוך כל חדש ההשמדה הטוטלית, וכמה חדשים לאחר מכן, עד ש"המיוחסים" הגיעו לחוף מבטחים, לדאות מוגנת שוויז, בחודשי אוגוסט וצמבר 1944.

השופט זילברג

היו"ץ המשפטי המלומד יצא בהתקפה רבתי על תפיסתו ה"גליליטית" כביבול של הנשיה המלומד לגביו הסכם זה — הדדיות, תמורה, חובה מילוי, ועוד סמנים משפטיים כאלה — ותלה בצווארה את הקולר למרבית טעויותיו של הנשיה. אין אני מסכים כלל לקובנה בלתי-סבירה זו. לא הפליג הנשיה המלומד בתמיותו עד כדי הנהה, כי הנאצים השו איזו חובה שהיא לפני היהודים, לגليسטי או לא כל כך לגليسטי, על יסוד ההסכם הבנ"ל. חובה כלפי יהודי — זו היא contradiction in adjecto עבודה המוסר והางיון של האידיאולוגיה הנאצית, ומדובר לא ונשלו ב"חולשה לרשות" שכזאת. אך עובדא היא, כי אייכמן וקרומי הסבירו להצלחה-פורטה זו; ברור ונעלמה מכל ספק, כי לא לחינם עשו את הדבר, וכי קסטנר שאף בכל לבו להצלת "המיוחסים" החם, ולא וזהו, ואין חולק על כה, כי קסטנר מינה לא כל החולשה להצלת זה. השען מעמל נפשו למען המטרת אותה. ואם התמורה אליה שאפו הגermenim הייתה צריכה להינותן להם עליידי בעליך הדברים שלהם, או שהיא עתידה להיות לצמוח מآلיהם מתחך ההצלחה או הבטחת ההצלחה היא, הרי אין בכך כל נפקאה מינה לגבי "הדמיות" של החסם, או לגבי יחס "תמורות" שבו ולנשיה המלומד מותר היה בוחלת לבנותו בשם זה. אם טעה הנשיה, ואם אין, בנסיבות שהוסקו עליידי מותך ההסכם, לא השם גرم לכך.

9. הסכם-הצלת "המיוחסים" היה סוף פסקוס וסיום עליב לתכנית הגדולה, "תכנית אירופה", שהוצעה — ברכיניות או שלא ברכיניות — על-ידי ויסליצני פרוידיגר ביום ה-22 או ה-23 במרס 1944 (פרוידיגר, כ"ג-2). תכנית זו, הינו: מיליאן יהודים תמורים שני מיליון דולר, מקורה במסאיומtan שהתנהל בשנת 1943 בין הגermenim וועדת ההצלחה של בריט Isles, והיא העברת להונגריה, בכתב כתוב עברית מאת הרב ויסמנדל, שייסליצני הביא אותו לבודפשט מיד לאחרי הכיבוש. עברו ימים ספורים בלבד, פרוידיגר סולק מן המשאיומtan — לא חשוב עליידי מי ומדוע — ופינה את מקומו לקסטנר וברנדן (פרוידיגר, כ"ג-76; דוח קסטנר 23; עדותו, פרוטוקול 24-23; ברנה, פרוטוקול 642). כבר ביום ה-5 באפריל נפגשו קסטנר וברנדן עם ויסליצני, והצעו לו את ארבע הנקודות הידועות:

(א) שמירה על החיים של יהודי הונגריה;

(ב) הימנעות מריכוז היהודים בגטוות;

(ג) הימנעות מגירושם;

(ד) עליה או הגירה.

(דוח קסטנר 24; עדותו, פרוטוקול 28-29; ברנה, פרוטוקול 642).

תשובהו של ויסליצני הפיהה בלבד תקות מרבות: הוא אמר כי герמנים, מצד אחד, עומדים כלל לא על גירוש ולא על ריכוז, וכי רק להצם של ההונגרים בברלין עלול

השופט זילברג

להביא לידי כך; לדעתו היה במלחמות הגבאים של ברלין מועוניים דוקא לא בהנרת מצומצמת, אלא בהנרת רחבה — נגיד: 100,000 יהודים — והוא, ויסליצני, ימליך על כך בפני השלטונות המרכזים.

(דו"ח קסטנר 24-25; עדותה, פרוטוקול 28).

א ברם התקות היפות שנתעוררו בשיחת עם ויסליצני, לא האריכו ימים. הוא גפן סולק מעל במת הדינום עליידי איכמן במחצית השנה של אפריל, ונשלח לשוטה "המחלכת הכלכלת" של הגטויזציה בעיר השדה — לפי גירסת פרוידיגר (דו"ח 19). כמצוות מקנהה-שנהה ביןו ובין ד"ר שמידט, נציג השלטונות הצבאים — ואנו יחד ירדנו מעל הפרק הנקודות העקריות של חכנית ההצלחה, "תכנית אירופה" הנ"ל. כבר בפגישה השנייה שהתקיימה בעבר זמן קצר, הופיע לא ויסליצני אלא קרוימי ו-הונשה, שקיבלו לדם ¾ מיליון פגנו על-יחסון המפרעה של ¼ מיליון שהובטה ל-ויסליצני בשיחת הראשונה. עדין לא משך קרוימי את ידיו למגרי מהבוחתו של ויסליצני הבטיח לבור את הדבר, אך הנה בא הפגישה השליישית, ביום ה-2 באפריל, בה כבר מתחמקים שניים, קרוימי ו-הונשה, מדבר בכלל על עניין האירוע, ולבסוף הפגישה הרביעית, ביום ה-2 במאי, בה מופיע קרוימי ועודיע «בחיק על שפטיו», כי הנה נתקבלה כבר הסכם ברלין להנרת קבועות ה-600, המכ-600 בעלי הסרטיפיקטים. מתחימים מבודפשט ומהציגם מערבי השדה שיועברו לבודפשט (אחרי מסירת רשותה שמית) וישוכנו שם במחנה מיהוסים». וכאשר קסטנר — אשר לאזניו הגיעו בינתיים בשורות איוב ממש על מה שמתכוונים לעשות עם יהודי הונגריה — מבקש לדעת מקרומו מה. יהא על ההבטחות שקיבל בשערו מ-ויסליצני, קרוימי אינו עונה כלום, ורק לחרת היום, בפגישה החמישית, מגלה לו קרוימי כי ויסליצני נמצא בקהלו, ומרשה לקסטנר, לאחר סיולו מיליאן הפנו האחרונים, לנסוע לקלווי, ולהתראות שם עם ויסליצני (דו"ח קסטנר 26, 27, 31-30). גם פרוידיגר בעדותו (כ"ג-11) אומר, כי: «אחרי שלושה-ארבעה שבועות כבר ראננו שאין מה לדבר על האירופה פלא».

ב עינינו הרואות, כי תוד ומין הצד האטמeka «תכנית אירופה» או תכנית ארבע הנקודות של הצלת המיליאן, להסתכם הצלחה של 600 נפש בלבד, וכבר פרופורציה זו מעידה כבר אן, כי אין כל קשר ויחס בין הצלחה פורטאית זו לבין חכנית ההצלחה הארץ-ישראלית עליידי ויסליצני לפניו באربעה שבועות. עכשו אנו יודעים ככלנו כי הצלחו של ויסליצני, המפתיעה ב-ויל הולו שבה, מלכתחילה בלתי רצינית הייתה, וכי אוטם 50,000 הדולרים שהוא קיבל, לפי התעריף» של שני דולר לנפש, בערך 25,000 יהודים סלובקיה, גסחו על-ידו ברמהות — אם מחסלים לריך ואם כשותח פרטיא — לאחר שעיל יסוד התערבותו של הנציגות האפיפורי אצל הקווילינגים הקתולים טיטו ו-טוקא, החלטה ברלין, מטעמי פוליטיקה גבוהה, להפסיק את הגירוש לאושביז של שרדי יהודות סלובקיה (דו"ח קסטנר, מבוא 4-3). אבל גם מי שהאמין או ברצינות הצעתו, ראה בעיל, בסוף חדש אפריל, כי אין מכנה משותף בין תוכנית אירופה ותוכנית הצלת «המיוסדים», וכי אינטראס מסוג אחד לגמורי מניע את הנזרים להצלחה קטנה ומיהודה זו.

השופט זילברג

10. מה היה, איפוא, האינטראס אליו צפו וציפו אייכמן זקומיי מהתואם מהסכם האצלה "המיוחסים"? לא צדק היועץ המשפטי בטענו ובהתגישו כי האינטראס הכספי הוא שהניע אותו לכך. ודאי, אם לא התעלמו גם מצד זה של המطبع — "מטבע" תרתי שמען — וחדשים לאחר מכן הם חתכו נכל אשר יכול ערך ל-1.000 דולר לבש. וזאת אמרת: פ"י 500 מן הסכום של 2 דולר לנפש שנקבע כאילו בתקנית אירופה, בעקבות הרכבה לברגן-בלון. אך לא הכסף ענה כאן את הכל, ולא למטען נכנסו מלכתחילה להסכם האצלה זה. ציין הנשיא המלומד — ובצדק — כי מן ה-½ מיליאון פנסו שקיבל זקומיי באוטה חוקפת ¼ מיליאון כבר היו בכיסו לפני עשיית ההסכם, כ"דמי כניסה" למשאותמן או בשם "קניית רצון טוב" — "שלא יעשנו צורתו" (פרויידיגר, כ"ג-10) — והמיליאון האחרון נסחט על-ידייה, למחמת יום ההסכם, בתנאי מוקדם לרשותו נסיעתו של קסטנר לקלוזן, אך לא בזה תumed אני את כל הידמות, ישן ראיות יותר חזותך לך. כבר ב-8.5 אמר אייכמן לברנד: "בכasp אין לי צורה, אינני יודע מה להתחיל בזאת, נחוצים לי חמרי מלחמה, וביחוד מוכנות משא" (דו"ח קסטנר 33; ראה גם שם, מבוא 5). ובאמת, האם הריך הגרמני הזה שנלחם עם מיליון חיילים על פני חיותך של אלפי מיליון, בבסהה בים ובօיר, ואשר התקציב המלחמתי שלו עלה, לפי דעתו של קסטנר כבר אז, "למליאונים של דולרים ליום" (פרוטוקול 244). ככל הריך הזה אשר כל אוצרות אירופה בידו, זוקק היה לסכום העלווה של שני מיליון דולר ששולם על-ידי הוועדה עד להעברת רכבת ברגן-בלוזן, או אפילו לסכום הלא-יחסות עלווה של חמישה מיליון, שהוצע ולא טולם על-ידי הוועודה? האם בשbill פרוטות אלה מוכנים היו הנאצים להלל את "הobia הקדוצה" שלהם: להשמיד יהודים ולא להציגם, ועוד, נוסף על כן, להסתובב בסכוך פוליטי עם ההונגרים, במקורה ויודע להם "סוד הריך" של האצלת "המיוחסים"? שהרי מפני ההורגרים ודי צריכים היו לשמרם במשך עוגנים על "סוד הריך" ההורג — הינו: העליה המוססית בגירושם — לפחות דרישתם הנגדית של קזרמי ורונגשנה כבר ביום ה-21 באפריל, והיו"ץ המשפט רקס הולך על קביעתו של הנשיא המלומד כי "סוד החצלה", אשר גם קסטנר מכנה אותו זה (דו"ח 46), חייך היה להשמר בסוד ממש גם מפני היהודים. ועוד: בחודש אפריל נפל לידי הנטפו שליחות דואר סודי שנשלחה לוועדת החצלה משוויז, וכן — בחודש מאי 57.000 דולר ו-280.000 פרנקים — זאת אומרת: הרבה יותר ממחצית כל הסכום ששולם לגרמנים כ"דמי כניסה" או כ"מahir רצון טוב" — ואיךמן החoir להם את הסכום במלואו (ברנד, פרוטוקול 679); משמע, שהאינטראס האמייתי שהיה לנאצים אותה תקופה בהסכמים עם הוועדה או במשאי-זמנן אותה, חייב אותם לפחות כ-50,000 כ"ס מבעליהם שליהם, אלא דוקא יותר על תועלת כספית. אין אני מקבל את הסבריו של היועץ המשפטי המלומד, כי הסיבה לנדרבות לב בלתי-דרဂילה זו היתה, כאמור, עידוד "שוק השחור" של הוועדה במطبع-חוץ לעורך הסחיתות העתידות. מכרב אני קיבל את הטענה הזאת, שהרי את המطبع-חוץ אשר כבר אחשׂו ביה, הם יכולים ממש "לעקל" לעת-עתה, עד לחשבון, בקשר עם אייה שהוא מעוניין החצלה או ההקלת הפעוטים שריחפו ביןם לבין הוועדה, או ביןם לבין ה"יונדרט". משך החודש ההוא, כיווץ בויה וממין הטunga: באמצע מי או סמוך לכך, נוצר אייכמן לבקשת הוועדה, מזמן אליו קצין גבורה, קלאוניצר — אותו קלאוניצר, אשר אייכמן בחר בו לשמש משקייף

השופט זילברג

מטעם הגסטפו במשאותמן שבין קסטנר ובין ויסלצני (דו"ח קסטנר 24) — ושולח אותו לפראג ותרזיאנסטט, כדי להעביר במו ידו את 10.000. הدولרים שהועודה הקזיבת לגטו תרזיאנסטט (שם, 36). שוב: תמייה בלתיירגילה ונדיות-לב נאצית יוצאה מן הכלל, שאינה מזכיבה דוקא בכיוון האינטוס הכספי, ואחרון — קסטנר גופו אשר אמר בעדותו כי לא הכספי היה העיקר בענייני הנאצים בהטכמים שהגיעו אליו עם חבריו הוועדה:
א

לא תקוות האליבי ולא הכספי היה הגורם לפי דעתך. נIRON שהעיקר היה להם קונטקט עם בעלויות-הברית במערב, ואחריו — אליבי.
עדותה פרוטוקול (246).

אשר לעניין האליבי — אם אמם הוא מיהם אותו כאן גם להצלת "המיוחסים" — הרי זו היא טענה חסרת שחרור. איה אליבי יכול קרומי ויסלצני להפיק מהצלת "המיוחסים", אם הם באותה תקופת ממש שלוהים יום יומ לאושבץ? ובנוגע לאיכמן גופו המכובן ומדרייך את קרומי ויסלצני גם יודה, הרי הכל מודים שהוא מעולם לא חיבש אליבי לעצמו. הן זה הוא אותו איכמן אשר, כפי שהታפר בפני חברו ויסלצני (מוזג 10, 288). "יקפוץ צוחק לckerו" מתוך סיוף גפש עילאי כי דם של 5 מיליון יהודים בראשו.

אשר ל"קונטקט עם בעליויות-הברית במערב", איני יודע גם כאן למה מכונים הדברים. אך אם רצונו של קסטנר לומר היה, כי הסכם הצלת "המיוחסים" היה חלק מן העיסוקה הגדולה של מיליון יהודים תמורים 10.000 מכוניות משא אשר לمعנה נשלחה ברנד באמצע מי לא קושטא, הרי גם זה לא נכון, לא מינה ולא מקצתה, בנימוק ומנייע להצלת "המיוחסים". לא אבוא כאן להזכיר את הרעיון על-ידי השוואת מדוקדקת של עדים ותאריכים — לדעתתי כל הקונצטזיה היא בלתי-נכונה, והיא על-כל-פניהם, אינה מסבירה את האינטרס של הנאצים בהצלת "המיוחסים". בily להיכנס לבירור השאלה: מה הייתה בענייני הנאצים תכליתה ומילוי חשיבותה של שליחות ברנד — סתם הצעה פרברסית הטיפוסית לאנשים של הנאצים, או: התקווה באמת לקלט מכוניות, או: נסינו לתקוע טריין בין המורה והמערב. או: הרצון (הרצון שנתגשם) לאlez את לורד מון להציגו באוני כל העולם, כי "אן לו איפה לשים את מיליון היהודים ההם" (ברנד, פרוטוקול 668) — הרי שם שלילי חות ו לא הפרעה, בעוד לתחילה באותם ימים ממש בגירוש הטוטלי לאושבץ של היהודי ערי-השדה, היא גם, ועל אחת כמה וכמה, לא יכול להניע אותם להצלת קומץ "המיוחסים". כולם סירובם להצל את 600 הפרומיננטים, היה מבאיש את ריחם של הנאצים אצל מי שהוא יותר ממה שכבר הובאש על-ידי משלוח יום יומי של 12.000 יהודים "פשוטים" למחנה ההשמדה של אושבץ ובירקנא? ולא עובדה זו ידועה היה לברנד מפני איכמן גופו כבר לפני עוכו את בודפשט, והוא גם לא הסמיר אותה (יהודים אף לא נצטווה להסתירה) בהופיעו לפני ועדת ההצללה בקושטא (בדר, פרוטוקול 529-528). היא זה, איפוא לדעתתי אבסורד גמור להנחתה, כי הצלת "המיוחסים", או הבטחת הצלחת, שימושה בידי

השופט זילברג

הנאצים קלפי-מיקוה מוצלה לזרק המשא-זמתן העתיד שלהם עם בעלות-הברית על התקה נית של "דם נגד שחורה", או: מיליון יהודים תמורים 10,000 מכוניות משא בצד רוף 1,000 טון של טה, סבון וכדומה. כן לא עלה איש על הדעת, כי אייכמן חשש לכך, שהוא בסרבנו להבטחה את הצלת "המיוחסים", יסרב ברנד לקבל על עצמו את השילוחות לקויפטהן. אדרבה, אם יואל ברנד, איש אמץ ואידיאלית זה, עוד Zukunft היה להרצתה נספה, הרי הסכנה המידית הצפיה לידיינו הטובים ביותר, עשויה היתה להריץ אותו עוד יותר לקבלת השילוחות הפנטסטית ההיא.

ומכיוון שהנאצים, "כלב הדמים" אייכמן — כפי שבעצמו כינה את עצמו (ሞזג ג' 108) — בראשם, שאפו בכל לבם ובכל נשיהם, כי לא ישר אָף יהודי אחד חי על אדמות הונגריה; ומכיוון שלא האינטראס הכספי, ולא הקונטקט עם המערב, ולא הפטוןן כלפי ברנד, הוא שהניע אותו להצלת "המיוחסים", הרי אין מנוס מן המסקנה, כי הצלת צורך השמדה היתה וכי עליידי הבטחת הצלת זועמה זו הם באו להקל על עצם את מלאכת ההשמדה הוטטלית. להקל כיצד? על-ידי הטיעית הקרבנות והרדמתם לפני שחיטתם.

בפרק הזמן בו אנו עומדים, הגיעו החווית הרוסו-גרמנית עד למרגלות הקרפטים, וכפות המאנזים החלו לגלגל במהירות לעבר תבוסתו הגמורה של הריך השלישי. הכות שגויים עליידי הגרמנים לחמדות היהודים היה בסך הכל 150 אנשי ה.ס.ס., ועוד 5,000 ז'נדרמים הונגריים בראשותם של קולונל פרנצ'י (פרויידיגר, כ"ג-31). אפשר היה, כמובן, לסמוק בחתול על נאמנותו של כל אחד ואחד מאנשי ה.ס.ס., אך לא בדיק ממש בכך היה עם הז'נדרמים ההונגריים, אשר לא "נהנו" מהייןוך כה יסודי, ורק לפני חודש-חדשיהם וכו' להיכנס תחת כנפי "התורה הקדושה" של הנאצים (ראה, למשל, את הפיכת העור הפטע אומית של אותו פרנצ'י בתקופת ההפוגה: דז"ח פרויידיגר 55-54). אייכמן אמר לקסטנר כי הוא, אכן רזהה בורשה שנייה. כמובן לא התכוון בית לדם היהודי שנשפך בורשה, אלא לדם היקר לו של החיילים או ה.ס.ס. אשר הותקפו או נהרגו עליידי המורדים. עובי דות אלה בלבד מצביעות, לפחות, על מסקנה אובייקטיבית אחת: כי לנאים היה ענן מאר השוב בכך, כי מוכנת ההשמדה תפעל בשובה ונחת, ללא היכוכים יתרים. וכי העומס על המנגנון המלחמתי המהפורר שלהם לא יהיה כבד ביצור. ה.ס.ס. איפואו, מעוניינים היו בהרי געתם והטעיתם של קרבנות ההשמדה; זאת הייתה הטקтика המוחשבת והעקפית שלהם בראשית הביבוש (קסטנר, פרוטוקול 18, 223-222, 23; דז"ח פרויידיגר 7; השווה גם עדות פרויידיגר, כ"ג-36, ודז"ח קסטנר 36). ואין צורך להשוו מלים על נקה, כי האמצעי הייעיל ביותר להשלית הנרצח הוא: להעלים ממן את מזימת הרצח הקרוב.

11. וכייז סיעת, לכך הצלת "המיוחסים"? ושוב: הכוונה היא כאמור לא להצלתם ממש אשר יצא לפועל כמה וכמה הדים לאחר מכן, אלא לאוותה פתח תקופה של הצלת. לאותה הבטחת הצלת, אשר ניתנה ונלקחה, ניתנה ונלקחה, הלוך ושוב שעשרה מנגינות, מתחילה Mai עד תחילת يول, ובכללם 6 השבועות, או קצת יותר מזה, בהם פעלת במלוא הקיטור מכונת ההשמדה בקצב של 12,000 נפש ליום, עד להכרזות הווטו של הורטן,

השופט זילברג

השאלה היא, איפוא, כיצד סיועה התמקחות ממושכת זו למטרת הרוגעת הקרבנות, וממי לא להקלת השמדתם, והתשובה לכך תעלga מתוך העבודות שיתבררו להלן, בפסקאות 23-12 של פסקידין זו.

12. ההכם עם קרוימי, מלוא מקומו ויד ימינו של אייכמן, נעשה ביום ה-14.4.2.5. ה特朗ט היום נסע קSTEן לקלוז'. עובדא היא — ועוד נדון להלן בכל האспектים השונים של עובדא זו — כי כבר באותו יום, היניו ה-3.5.3, היו בידי קSTEן ידיות ברורות ומוסדי מוכות ביחסו, כי ההשמדה הטוטלית של יהודיה הונגריה ממשמשת ובאה. הוא ידע, כי 1.500 יהודים מעזרוי קישוטציה כבר נשלחו לאושבץ' ; והוא ידע על הסכם הרכבות שבין הונגריה וסלובקיה בגין העברת 150 רכבות-גירוש דרך סלובקיה לאושבץ' ; האסונים הנרגניים של הוועדה גילו לו את דבר ההחלטה הסופית על הגירוש הטוטלי של יהודיה ; ואחרון מחיד: מועד ההחלטה בבריטיסלה קיבל קSTEן את הידיעת, כי באושבץ' כבר מתוכננים למבצע יהודיה הונגריה, וכי היס.ט. שם מתוכננת לתכנן את האי הגאים והכשנים שייצאו מכל שימוש.

היו"ע המשפט המלומד גם לא חלק בפונו על ידיעתו של קסטנר, עוד לפני נסיעתו לקלוז', על כל העבודות ההן, אך משום החשיבות האמיננטית שבדבר לא אסתפק ב"הר-דאה" זו, אלא אשתדל להוכיח את דבר עלי-ידי "הודאת בעל-דין" יותר מחיבת, והוא של קסטנר גוף. הרי מה שנאמר בגנוזון זה על-ידי בדור' ח' שלו:

"ה-יונדרט' ניסת — בעקבו אחריו היידיות המיאושות שהגינו מערי ההשמדה — לארגן משלוחי מזון לנטראות. הווודה שלחה באמצעות שליחים בכسفر. היתה זו מלחמת סיופוס. כל האותות העידו על כך, כי את הגירוש אין לעכב עוד, בלווים אם בדרך של נס. היתה זו רק שאלה של שביעות, ואולי של ימים. גם ההודעות מבריטיסלה אישרו את החששות האלה. הוודה לדושם העבירה אלינו את הודעות שירות המודיעין שלה. בהתאם לכך (לחות דעות אלה) התכוונה הדס. לשפק ולהציג את חאי הגאים והכשנים באושוויץ, אשר מואט סתיו 1943 היו מחוץ לשימוש. הגדילו את מספר אנשי החצאות, ואחד הסתומים, כאילו, אמר: "עוד מעט ונaccel סלמי הונגרי משובח" (בכך הוא הבהירנו, כמובן, למצרכי המזון המובאים לעליית היהודים).

בימים ה-28 באפריל, 40 יומם לאחר הכיבוש, הופיעה יהידת ס.ס. במחנה הריכוז של קירשטרצ'ה. ילדים למטה מגיל 14 ומבוגרים למעלה מגיל 60 שנה שוחררו. יתרם הזעלה לקרונות ונשלחו לביוון בלתי-ידיוע. למחרת היום הודיעו לנו הוועדה מברטיסלביה, כי רכבת אחת עם יהודים הונגריים נסעה דרך סלובקיה לאושוויץ. מה יהיה עכשו על המשא ומתן' שלנו עם ה-ס.ס.?

היו"ץ המשפטי נגד מלכיאל גריינולד

השופט זילברג

החלנו לתחבל (provozieren) שיחת מיוחדת עם היס.ס., ולהבהיר את המצב.

קרומיי, אשר רק ארבעה ימים לאחר הומנתנו הופיע לשיחה נוספת בדירתו של וינגרטן, אמר בחזרה, כי עתה ישנה גם הסכמה ברלין להגירה קבועה הי-600, וכי ההגירה תוכל להתקיים תוך שבוע-שבועיים ימים".

(שם, 30; החדשות במקור).

השיחת דלעיל היא השיחה שהתקיימה בין קסטנר וקרומיי ביום ה-2 במאי, יום עשייה החסכם, שכן מטה מן העניין שם, בהמשך הרצאת הדברים הרצפה, נאמר:

ב "בשיחה שהתקיימה למחמת היום לפני הצהרים, הינו: ביום ה-3 במאי, אמר קרומיי שז'יסלצני נמצא בקלוז".

(שם, 31).

צאמנס בצהרי אותו יום נסע קסטנר לקלוז.

ג גם מדברי עוזתו (פרוטוקול 37-38) עולה בעליל — ולמעשה אף נאמר שם בפירוש כי נסיעתו לקלוז התקיימה לאחר שהיו כבר בידו מידע קונקרטיות ביותר על ההשזה מהה קרוובה. כאן הוא מבהיר את עניין קישטרציה — המוחכר עלידו במקום אחר (פרוטוקול 34) — אבל מכניס במקומו ידיעה אחרת, והיא: הודעת הסוכנים הגרמניים של הוועדה על החלטת הגירוש הסופית. מכל האמור עד כה, עולה לפחות עובדא «יבשה» אהיה, כי כאשר נסע קסטנר לקלוז, כבר הגיעו לאזינו כל כוון או רוב רובן של הידיעות הוועתיות הנ"ל.

ה 13. אך בקביעת זו בלבד לא סגי, כי מיד צפה ועליה השאלה התואמת: שמא בכך הידיעות הללו, או במקביל להן, היו בידי קסטנר ידיעות אחרות. שיחת בכוחן לסתור או להטיל ספק רציני, מרגע, באמיותם ידיעות-הוואעה ההן, לא התעלמתי משאלת דלבנטית זו, אך הגעתי לכל דעה, כי יש גענות עליה בשילוב. קיימים, לדעתמי, רק שני פרטיטים בעלי חשיבות כל שהוא לגבי שאלת «ריכוכן» או «הכחשתן» של ידיעות אושבייה, והן:

1 (א) הידיעה שנמסרה לד"ר פטה על-ידי מיניסטר הונגורי רמניגשנלה, כי הונגරיה «אינה חושבת» על גירוש היהודים שללה" (דו"ח קסטנר 29), או «שהה לא יתכן, מפני שבקבינת הונגרארי לא דברו על זה וא"א-אפשר לגרש יהודים מחוץ לגבול בלי הסכמת הממשלה» (פרוזידגה, ב"ג-13);

1 (ב) כי כאשר קסטנר, ביום ה-2 במאי, שאל את קרומיי מה פירוש הגירוש של עצורי קישטרציה, ענה לו הלאה, כי הם נשלחו למקום אחד בשם ולדייזי, הנמצא «לא הרחק מכאן, ממערב להונגרארי» (Waldsee) (דו"ח קסטנר 31).

השופט זילברג

אללה היה, לדעתמי, שתי האינפורמציות היחידות המכחישות את ידיעות אושביי, אך לשונבזוק אותו יפה יתרור לו — כך סבור אני — כי ערכן האינפורטטיבי היה קל מאד מאה, וכי הן לא שימשו או לא יכולו לשמש, בעניין קסטנר משקל שכגד לעומת ידיעות הווועת שהוא בידו.

(א) אשר לפרט הראשון — סבור אני כי יהא הרושם המרגיע שעשתה הודיעתו של המיניסטר ההונגרי על יידידו האשטי ד"ר פטה, הרי קסטנר ודאי לא נתרשם מכך. כי דעתו של קסטנר הייתה מלכתחילה, כי "בוסים" האמתיים של הונגריה הם הגרמנים ולא ההונגרים, וכי רק הגרמנים הם העתידיים להרוויח, לשפט או לחסד, את גורל היהודים. הן זאת הייתה החשכה היסודית שלו אשר בגללה — כך יש להניא לטובתו — הוא בחר מלכתחילה בקו הגרמני. הנה מה שנאמר עלי'יו בדו"ח שלו (ע' 18):

"פעטה היה השדדה הפווליטי נתן ללא הגבלה לשולטן הגסטפו. היא ריגלה אהיה עוזרת המדינה, הממשלה והצבאה ואשרה כל הונגרי שלא מצא חן בעיניה, תהא אשר תאה רמת עמדתו, וכוחותה בלבד הטלה פרח על כל אלה שעולמים היו לנסות להציג שרדי ריבונות הונגריה, או להתקומם נגד פעולות שהוכתו על ידי הגרמנים"

בשאלת היהודים קבע הרוצון הירובוני המוחלט והבלתי מוגבל של המפלצת שעמדו בראש קומנדטו היהודים; ס.ס. אוברשטורםפונפרדר (Obersturmbannführer) אייכמן, היו לו שני עוזרים הונגריים מסורים: לסלו אנדרה וילטלו בקי, שניהם מזכירים המדינה במשפט הפנים מועצת המיניסטרים נתנה לשני מזכירים המדינה ייפוי כוח בשאלת היהודים. אלה היו משוחחים עם אייכמן ומטהו על פרטיה הצעדים, לשאר חברי המפלצת לא הייתה כל ושות' לחתוך (בענין) (sie hatten nichts dreinzureden) ואף לא העיוו בפחדם מפני הגסטפו"

אם כך הדבר, אז היה רושם יכלת לעשות על קסטנר הודיעתו המרגיעה של שר-האזור ההונגרי לידיו היהודי על רצונה או אי-ירצונו של ממשלת הונגריה, שעה שהוא בידו ידיעות מוסמכות ביותר על כוונות ההשמדה של המושלים הגרמנים!

את ווד: נשים נא לב לתיאור ההודעה של המיניסטר לד"ר פטה בדו"ח של קסטנר, שנכתב כמנה לבסוף לאחר המשעתה. קסטנר כותב שם, כי המיניסטר הבהיר בתוקף שהונגריה חושבת על גירוש היהודים שלה. המילים "יהודים שלה" הוכנו למרכיבות ביזוף המקור. נאמר שם בהה הלשון:

"Remenyi-Schneller bestritt auf's entschiedenste, dass Ungarn seine Juden zu deportieren gedaechte."

השופט זילברג

מה פרוש זהדגשה המיחודה הוות ואת מה באה היא למעט? התשובה לכך תעלת בבירור
לכשנוכיר לעצמנו את יחסה של הונגריה ליהודים בשנים האחרונות לפני הכיבוש. הונ-
גריה של הרטוי, ואפלו ממשלה ברודסיה, הבחינה בין שני סוגים יהודים: אלה שি�שבו
ב"טח טרייאנו" — השטה שהמשיך להיות הונגרי בכל התקופה שבין שתי מלכות
העולם — ואלה שি�שבו באורוות שנקראו לא מזון מסלובקיה, רומניה ויוגוסלביה, Zusatzgrau
להונגריה, היינו: מחוות קוויזה, טרנסילבניה ובצ'קה, שבתוכם ישבה אוכלוסייה יהודית
טריאנו, התיחסו בסובלנות מסוימת, כי הם היו "יהודים הונגריים" ממש, ואילו האחים
רוזנים כמו דריים נחשבו בעיני הממשלה, ורצו להיפטר מהם באמצעות הגרמנים, וכך נאמר
בספרו של רייטלינגער, הפרטון הסופי, מוצג מ"ה ע' 412-413:

ב «ממשלה לסלו ברודסיה אשר סככה, בשנת 1941, את הונגריה במלחה-
מה, תחילת עם מעצמות הברית המערביות ואחריה עם רוסיה, היה רק דבר
אחד לנגד ענייה: החורת הירושה שאבדה בשנת 1918. טריטוריות אלה
שנחתפסו בהגיע שעתן מסלובקיה, רומניה ויוגוסלביה, הכילו בערך 300,000
יהודים. אך בבד עם מדיניותה של ממשלה אנטונסקו ברומניה, סירבה ממשלה
ברודסיה לדאות יהודים אלה כנתינים הונגריים. ומיד לאחר שהגרמנים
הודיעו על כוונתם לגרש יהודים לרוסיה, הם (הכוונה לממשלה ברודסיה)
התחלו לדוחף אותם למרכז שטחי צבא גרמנים על הגירוש שליהם
צווה, בפקודת משטרת, ביום ה-2 באוגוסט, ומיד לאחר מכן החלו המרשימים'
ד בליווי צבאי הונגרי לקמנץ-פודולסק, השוכנת מעבר לדניפר, בחלק
הקרוב ביותר לטירתוירה רוסית

ה כאן מזמן המפתח להבנת והתואר והוא "היהודים שלה", אשר בתוזעת המיניסטר
הונגרי הנ"ל — מיניסטר במשרת סטואיה, אשר דמי לא שינה טובא את ההשכפה
המאבחןת הקיימת. כל מה שרמנישנלר הודיע לד"ר פטה הוא, כי הממשלה ההונגרית "אין"
חושבת" על גירוש "יהודיה היא" היושבים בהונגריה הישנה. שום הבטחה לא ניתנה
בנוגע ל-300,000 היהודים ה"זרים" היושבים בשטחים שנספחו. הודיעו זו עלולה הייתה,
אולי, להרגיע את ד"ר פטה, ניאולוג לא-ציוני וידידו האישי של בנו של הרטוי (ראאה
קראו, ט"ז-1, 36-37; קסטנר, מוצג 26). או מישחו אחר מן החברים המתבוללים של
ה"יודנרט". או את המשומד ד"ר פרק (קראו שמ., 1); היא לא יכולה להרגיע את קסטנר,
המנציג הציוני. הצורה הסומאית בה מוסר קסטנר על הפרט ההוא (שמונה שורות בסך
הכל, ולא כל פירושים) מראה, לדעתמי, כי הוא גם למשה לא המתרשם מן ההודעה הנ"ל.
ובמלים האחרונות של אותו קטע:

ו «הוא (רמנישנלר) פנה לפטה בלשון אתה, כיוט לגינטלמן הונגרי,

יש אפלו נימה דקה של אירוניה וזלזול בכניםות ההודעה.

היו"ץ המשפטי נגד מלכיאל גראנולד

השופט זילברג

(בב) ואשר לפרט השני — המצתת "ולודז'י" של קromoii — הרי כסטרן עצמו אמר (דו"ח 31), כי הוא מעולם לא האמין בכך. לאחר שמעו מפי קromoii את הבדיקות היה, הוא פנה אליו ואמר:

"אדוני האוברשטורםנגנפרהר, אין כל טעם לשחק במחבאים, ברצוננו
לדעתי, היכן אנו עומדים"

א

בഫצת שקרי וולדז'י הצלicho הגורמים לרמות, זמן מה, את קרוביו המגורשים, ואפיון את הברי היידנרט", ככלם או מקטם, אבל לא — את כסטרן! כי הוא ידע יותר ממה שנחוו על אושבץ (מוצג 4, 3620). והוא ודאי גם שם עלי הכלל הגדל של היטלר, כי כדי להצלחה בהשלית המונחים, צריך לשקר שקר גודג.

ב

מסכת השקרים הגאנדיים של הנאצים הייתה, בכלל, משהו מיוחד במינו. גם מבחינת הטקסטיקה שבדבר,ומי שעודנו זכר את שידורי ברלין בימי המלחמה, וدائית לא שכח גם את זה, הם לא תמיד מעוניינים היו, כי שומעי השקרים גם יאמינו בהם; זאת הייתה "אמנות לשם אמנות", ars artis gratia. אשר נתנה סיפוק למנטליות הפרברסית שלהם. והיו גם סיבות פסיבולוגיות לכך: (א) מכמה מן השקרים האבסורדיים הללו נועד לא רק ליריבים ומתנגדים שלהם, אלא גם ל- Volksgenossen. וללאו אפשר היה להגיש את הכל; (ב) גם השקר הגס והבולט ביותר, עדין רוחוק משזה מזוודה ממש בהיפוכו של דבר. הרי דוגמא בולטת לכך מן העניין בו אנו עוסקים כאן, ביום ה-15.5.19, בו התקיימה שייחתו האחרונה של ברנד עם אייכמן, השיחה שהביאה לשליהו של ברנד לקושטא, אמר לו אייכמן:

ג

"אתה נוטע עכšíי, היום אני מתחילה בגירושים, כל יום 12,000 יהודים,
אבל לא אשמיד את היהודים האלה, אבל עלייך לשוב משך שבוע-שבועיים,
כי לא אוכל לשwis את היהודים שלך לעזים על הקראח."

ה

(ברנה, פרוטוקול 650).

וمنهم בדרן, נציג הסוכנות אשר נפגש עם ברנד לאחר הגיעו לקושטא אמר:

ו

"ברנד מסר לנו בישיבה שהוא ביקש שתתקיים בילי שיתופו של גרים
(הכוונה ל'ברני גרים, הסתוכן המכפול), על מצב היהודים. על העובדא
ש-12,000 יהודים נשלחים כל יום להשמדה (גברים נשים וילדים). שרוב
היהודים מהפרובינציה הועברו כבר למקומות גירוש, ידענו שאליה מוזהרים
עם מקומות השמדה; מסר לנו שהמשרפות באושבץ אין מסתיקות לשروع
את כל הגויות, ועל כן בעיר עלייך בירקנאו עלייך אושבץ הקימו מוקדים
והאנשים המותחים כבר לא עליידי גאו אלא עליידי מכונות ירייה מועלמים
לשရיפה על המוקדים האלה."

ז

(בדרן, פרוטוקול 528).

השופט זילברג

- ברנד מסר על העובדא ש-12,000 יהודים נשלחים כל יום למחנה. פירשו של דבר, כי בשיחתו האחרון עם אייכמן — אני מודיע: בשיחתו האחרון של ה'ז' — הוא לא האמין בכך, כי אותם 170,000 היהודים שיגיעו תוך השבועיים הקרובים לאושביך יושמו שם על הקרקע, והוא (אייכמן) לא ישמיד אותם. וכיitz יכול היה להאמין בכך? הגע בעצמך: אוושביך והעמדה על הקרקע, ולא רק של קומץ קטן אלא של 170,000 נפשות! לשם מה כל החטעה הזאת מהכא לאלה, בעיצומן של פעולות מלכמת אדריות המציגות קטרים וקרונות, כאשר היהודים אלה כבר נתנו בכוון לכך אייכמן כאן בהונגריה גופא, לאחר שהושלמה כמעט כליל הגטויזציה של ערי השדה? ברנד לא האמין, כפי שעולה מדברי בדר, בתבוחה ההיא, ואייכמן ידע כי הוא אכן מאמין בכך; כי חסר הבנה פסיקולוגית של אנשים לא נמנת עם חסרוןתו של אייכמן. ואך-על-פיין הוא שיקר לברנד את השק הגדול הזה, שיקר במצב נחוצה ולא בשות-פנימ, אם מני ש-הרגל נעשה טبع", ואם מפני שהנאצים, בדרךם, מעולם לא הוו בפירוש ובפה מלא אפיין באמת הגליה ביתר. אותה שמיינית ששמיינית של ספר, העוללה להתעורר בלב השומע עקב ההכחשה המילולית, הייתה טיפת הרעל הנוספת שמסכו בוכם הגוזה של התעללות הסדייטית בקרונות שליהם.
- ומאותו סוג ממש. אם כי לא כך אבסורדי, היה גם השק של וולדזוי, וקסטנר לא האמין בשקר זה, כפי שעולה בReLU מתחשבו לקרומיי כניל.

14. גם חברי הנכבד, השופט אנגרווע, מסכימים בכך, כי משמעותו האובייקטיבית של הפטוק הנ"ל ("אין טעם לשחק במחבאים") היא, כי קסטנר לא האמין בשקר וולדזוי, אלא שהחברי סובר, כי קסטנר לא דיבק כאן בלשונו, וכי למעשה לא אמר מעולם לקרומיי את המלים הנה, וטעמו וניימוקו (פסקא 21(2)), של פסקידינו) הוא, כי "אין לתאר — בשים לב למצוות הנוצריות שרורה בזמן הזה — שהעין לבוא בפנוי הקץין הגרמני, שברצונו הטוב תלה את גורל היהודי הונגריה, בדבורי תרעומת כה שkopifs וברורים".

15. עם כל הכבוד, קשה לי לקבל את ההסביר של איידיוק-בלשון — אשר, אגב, איש לא טعن אותו — ולדוחות בעטיו את דבריו המפורשים של קסטנר. כי אני רואה כל חמיה באמרתו הנ"ל. קרומיי זה היה, לפי עדותו של פרוידיגר (דו"ח 19), "האנושי ביותר" בין כנופיות קציני ה-iss. הגבויים שפעלה בבודפשט. אני הושׁת חסיזלום בפרוידיגר, כי כוונתו היתה למידות אנושיות ממש. הוא הבהיר ודאי להליכות חיזוותן, כגון: אדריבות, מניריים, הסברות-פנימ, דיבור בניחותה וכדומה — והא דאית: גם השיחה ביום הזדעת שקר וולדזוי גופה נפתחה, כזכור, ב"חו"ק" על פניו של קרומיי (ראה לעיל, פסקא 12) — שלא כמו חבירו למצעע, אייכמן, שהיה, נוסף על הכל, גם גס מאד, בלתי מהוקצע, שור גגח ממש, כפי שאפשר בקהלת להיווכח מן ה"מענה לשון" שלו בשיחותיו עם העדים אשונים (ראה, למשל, תיאורו של ברנד, פרוטוקול 638, או דו"ח קסטנר, ע' 41 למטה: "כן, ביטלתי את הפקודה (הכוונה לפקוחות הבאת, חמימותם, מתרנסיל-בנית לבודפשט). הכל ברורה, לא כן? אין לי כתת פנאי בשביבך", וכך לחתמו נצלול המלים והטון בשפה הגרמנית). ואם קרומיי זה — בנויגוד לאייכמן — נאצى "מטורבת"

השופט זילברג

היה, לא «בסתמה זוועפת» ו«מפרישה פרסה». כמוות, ולאחר שקסטר נגיד הבהיר אותו משתי שיחות קודמות (ראה פסקה 9 לעיל) — מדובר לא עינו לומר לו: נהיה נא רציניהם, אדוני, ובן נשק במחבאים. איןני רואה ב«חוצפה» זו ממשו בלתי אפשרי, «וחוצפתו» של פרויידיגר גוףנו חוכיה! הנה פרויידיגר, כבר בשיחתו הראשונה עם ייסליצני, העין לשאול אותו (על-ידי הדגשת מלה מסויימת), אם הכסף שהוא מבקש بعد הה喆ה ילך לkopf הרין, או שהוא (יסליצני) ישלל אותו. כשותה ממש, לכיסו הפרט (עדות פרויידיגר, כ"ג—3-5). ועל גסותו של ייסליצני הוא כבר שמע קודם לכך (שם, 1) ואף-על-פיין — העין, דומני, כי האגדת השאלה ההיא, ואפילו על דרך הרמן, היתה הרבה יותר «חווצפנית» ומוסכנת מן המלים «אין טעם לשחק במחבאים». שאמר קסטנר בשיחתו השלחשית עם קרומיי, לאחר ששמעו ממנה את בדוחת ולדיי הניל, זאת אומרת: ראה אותו דבר אמרת, ואין אני מוכן לומר, כי הוא נהג באורח אבסורדי בסרבו לפנק באמיתות התיאור הניל.

15. ו王某 שיחתו של קסטנר עם ייסליצני ביום ה-3.5 בקהל, היא היא שמהותה מלבדו את הרושם המזועג של ידיעות אוшибץ אשר הגיעו לידי לפניו נסיעתו לשם? נראה לי, שלא! אדרבה: הדברים ששמע מפי ייסליצני עשיים היו, על אף הגיגום שביהם, לאשר את אמיתות הדיעות ההן, הבה נתבונן, לשם כך, לתוךן, השיחה, כפי שתוארה על-ידי קסטנר:

«בקהל, בה הchallenge יומיים קודם לכן העברת היהודים למלאננות, קיבל
אותו ייסליצני במשרד המשטרת הפוליטית ההונגרית. ניסיתי תחילת לנוקוט
טון איש-סנטימנטלי, אמרתי לו:

סבורasti היה כי תפקיך בהונגריה, כמו בסלובקיה, פותח לנו קרן תקות.
 אמרות בבודפשט, שאין לך עניין בגירוש. מה מתרחש כאן? אמרו לנו, לפחות,
 את האמת!

לאחר שיחתי הראשונה אתקד (ענה ייסליצני) הוציאו אותו אייכמן מൻ
 המשאיוות והזה, אילוי, מפני שראה כי אני נהנה אציג שם יותר מדי
 טוב. והוא הטיל עלי את המלאכה המלוכלת ביותר, ואני הבני עתה זה
 שצעריך לנו לה את היהודים לגטואות נושא מדים אנובי, ואני
 מוכחה לציתת לפוקודה. הקلتני במקום שככלתי, אבל אנדרה רוצה למלול
 חיים את כל היהודי ההונגריה, ואייכמן ודאי אינו האיש אשר ידרס אותנו;
 הוואיל-נא — אני השיבותי על כך — לענות לי ברורות על שמי

שאלות:

(1) האם הגירוש הוא דבר הצפוי מיד?

(2) היה זה גירוש כללי או שהוא דוגמת קישוטציה, יוגבל למושבי
 עבودה בלבד?

השופט זילברג

את זה אני יודע, כבר מזמן לא הייתי במשפט. בשבוע הבא אני נוסע לשם, ואדבר עם אייכמן, בו אלי אז'.

(דו"ח כסטרן, 30-32).

ובעודתו לפניו הנשייא (פרוטוקול 38-39). מתאר כסטרן את שיחתו עם ויסליצני זהה הלשון:

« אמרתי לויסליצני שאננו רוצחים לדעת מה המצב ומה הם רוצחים ומוסgalim לעשות. הוא טען שהאמון שננתנו בו לכארה (אנחנה הווועדה) בו באופן אישי (שפניתי אליו) עורר את רגונו של אייכמן, ושלחו אותו (אייכמן את ויסליצני) לעשות את המלאכה המלוככלת לפתח על ריכוח היהודים, כפי שהוא התבטה — על מנת לא לאפשר לו לבנות אלייב. לא פירט אבל היה מובן — שלא יהיה בהצלחת היהודים, אלא בהשמדתם, כאחד ממנהגי הרוצחים אשר לשאלת עצמה מה הוחלט באופן סוף, והוא אמר לי שהוא פשוט, מבחןינו אנו אבל בקשו לבדוק בבודפשט הפעם בדירתו הפרטית בעוד ימים, בינותים יברר את המצב ויאיד לי בדיקת חורתי לבודפשט».

ובכן: «מaan» הידיעות שהיו בידי כסטרן בבקשו בקהלו, היה כזה: מצד אחד — שלוש או ארבע ידיעות קונקרטיות ביותר, מתן יוצא כי ההשמדה עומדת «אחר הכותל» ממש, וכי הגරנים לא רק זוממים להשמיד, אלא מכינים בפועל ממש את אמצעי ההובלה וכלי התופת שלהם לbijoux השמדת היהודים. גם ויסליצני אינו מכחיש זאת. הוא «פסימי», כפי שאמר — כМОבן רק מבחן היהודים. רב-הטבחים אייכמן אינו מרוצה כלל מהסבירה הפנימית שהוא ויסליצני, הראה לקסטרן, ושולח אותו לעורכי השדה לעשות את המלאכה המלוככלת», או את «המלאכת המלוככלת ביוטר», כדי שהוא, ויסליצני, יהיה «לא בהצלחת היהודים אלא בהשמדתם, באחד ממנהגי הרוצחים». הוא רק אינו יודע «בדיקת» מה הוחלט באופן סוף, או — לפי גירסת הדז'ה — מה יהיה החיקף המדויק של הגירוש והגدول, ועל כך הוא יספר לקסטרן באחד הימים הקרובים. נגיד ספק זה — אם אפשר לקרוא לזה בשם «ספק» — עמדת הודעתם של הטוכנים הגרמניים, כי על הגירוש כבר הוחלט סופית. ואלה הטוכנים היו בעלי האינפורמציה הסודית ביותר והבטוחה ביותר. הם היו אבשי הריגול הנגיד הגרמני בהונגריה, ואחד מהם — וייניגר — הוא איש אשר כבר חמישה ימים לפי הביבוש, תיגנו: ביום ה-14 במרץ 1944, הודיע לוועדה כסוד כמוס ביותר, כי הפלישה הגרמנית ממשמשת ובאה (דו"ח כסטרן 14). היה, איפוא, בידי כסטרן חומר למכביר על בוננות ההשמדה של הנאצים גם לאחר השיחה שהתרנה בין לבני ויסליצני בנג'ל.

16. ובהקשר זה רצוני לחוות את דעתנו על המזגג 26, שהצביע עליו חברי המכבר, השופט אנרגט, בפסקא 21) של פסקידינה, הוא המכtab ל-טלי מאיר, מיום ה-14 במא

השופט זילברג

ב-1944. במאמר זה אומר קסנרג, בציינו את דבר המשלווה של עוזרי קישטרצ'ה, כי לפי "נסיבות שאין לבדוקן" (nach uncontrollierbaren Geruechten), המקום המועד לעצורים אלה הוא "מרכז התעשייה בירדנאו". לעומת זאת: אושביז (הנמצאת, כאמור, שלושה מיליון מטרים לבירקנאו); הרי שאפילו באנציג מאין הוא עדין לא בטוח היה באמיותה הידיעת ההיא, וקל-וחומר לתחילה מאי והוא הדין, לדעת חברי, גם לגבי שאר הידיעות.

נראה לא, כי דוקא מכתב זה אינו מועיל הרבה לריבbilיטציה של קסטנר: מפני שהוא אכן דובר אמרת. בבדיקהו יפה את שייחו ושייגו של המכתב, ניוכח לדעת כי הוא מסתר שם אפלו מיסטי מאי רוחות שידע עלייהן, או — לפחות — מנסה להמתיק את עצם חומרתן, ומשתדל לסתטש ולבעם את "אור הקפאנץ'" שבהן. הנה במקום אחר של אותו מכתב, ולא דוקא במקומ הבולט ביותר, הוא מזכיר את הגירוש הגדוד העומד להיות מבוצע על ידי הגרמנים, וכותב על כך בונה הלשון:

“משלווה הగירוש הראשוני עזבו ומן כצר לאחר הגיע הידיעה הטלה גרפיה הבן” מת נתן את גבולות הארץ, ולפי הידיעות האחרונות ביתר (allerletzten Informationen) מכנים כנראה משלווה גירוש נספים בהיקף גדול מאד. כפי שנודע לנו וכך כבר קטרים וקרונות במידה מסוימת

הידיעה על הקטרים והקרונות שהוכנו לגירוש הילא, כנראה בעלייל, הייתה עלי הסכם הרכבות בין גרמניה, הונגריה וסלובקיה, שהגיעה לאוני קסטנר כשבועיים קודם לכן, ומודיע לא הוסיף כאן את ה- „פרט”, כי לפי אותה ידיעה גופה, מקום ייעודן של הרכבות הוא לא סתם חזץ-לאץ אלא אושביין? וזה השם הזה — המפורש, או המוסווה כ- „מרכז התעשייה בירקנאו” — היה אומר משחו ל- „סלי מאיר”. שכן הוא נציג הגיינט, העומד זה שנה-שנתים בקשר עם ועדת ההצעה בבודפשט. היודעת על אושביין, מאיו 1942. מפי עדי ראייה ממש (דו"ח קסטנר, מבוא, 7, 11; עדותו, פרוטוקול 13-17); וגם כי עדין אלה ודאי גם העידו על הכתובת הציינית המתנוססת על שעריו המהנה: Arbeit macht frei — העבודה משחררת — הרי עתה, בשנת 1944, ללא ספק כבר ידעו כל שומע שמע אושביין, כי הכתובת „היותר הולמת” — כפי שמתבטה לורד רסל אף לברפובל (Scourge of the Swastika, 162) בטוחות פיזזען;

“Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate!”

הניחס כל תקווה, אתם הנכנסים ! מודיע, איפוא לא הזביר קסטנר במכתבו את השם אווש-
ביך או בירקנאו גם בקשר עם הנירוזה הנゾל, שהגרמנים עומדים לבצע בקרוב באמצעות
הקטרים והקרוגנות הנה ?

השופט זילברג

ולמזהן מן העניין שם, מיד לאחר מכן, הוא כותב, ושוב בטון חרישי, צנו:

„באשר לווילי (הכוונה לוויסליצני), הוא נסע ימים אחדים אליו פגישהתו הראשונה — הכוונה לשיחתו עלידי איבמן בסוף אפריל לעיר השדה (פרויידיגר, כ"ג-6) — ומאן יכולנו לדבר אותו רק פעמי אחד בקידוד נマーך . . .”

א

ב

ג

ד

ה

ו

ז

שוב הקטנה ובגטיזיה: „רק פעמי אחד ובקידוד נマーך”, בעוד אשר אליבא דאמת הוא ראה את ויסליצני שתי פעמים: פעם אחת, תוך שיחה שהתקיימה לאו דוקא בקידוד אלא ארבה שעה שלמה (עדותה, פרוטוקול 238), ביום ה-3 במאי בקלואו, ופעם שנייה, ביום ה-8 במאי על השובנברג, לאחר חזרתו של ויסליצני לבודפשט (דו"ח קסטנר 34: עדותה, פרוטוקול 39-40). האם פגישות כללה אפשר לשוחה אותן כבר אחריו שבע ימים? והעיקר: אם הוא כבר מוצא לנוח ונפשר למכתבו זה גם בפגישתו עם ויסליצני, מדוע אין הוא מרמז רמזו כלשהו על החלטת הגירוש המוטלי, שימושו מפיו בחולתו בבודפשט? על-כל-פנים, הגדרה זו: פגישה חד-פעמית קדרה מאוד, ודאי אינה תיאור נאמן ובלתי-מתעה של המגע-וושא שהוא לו עם ויסליצני באותו הזמן.

לא באתי להאשים את קסטנר באשמה נוספת, בוה שלא גילתה ליטלי מאיר את הידי-עות החשובות ההן. יתכן, כי היתה זאת „עבירה לשמה“. אישיותו של סלי מאיר היא קונטראברסיאלית, הדעתו עלינו מחלוקת ממד (ראה, למשל, דו"ח פרויידיגר 40: עדותה כ"ג-6; דו"ח מיטוי 28), ואין אנו כאן יכולים לקבוע, מה לשון וסגנון חיבור היה קסטנר לנקוט כלפי סלי מאיר בחלוקת המכתבים שביניהם. אבל — וזה היא הנקודה הרלבנטית בהקשר זה — אם המכתב כולל ערך מסוימת שכךות; אם הטנדנציה הבורורה שבו אותה, ליטול הימנה את העוקץ הכיבאים שבה, הרי אין להסיק מסקנה כל שהיא שלושת המלים „משמעות שאין לבדוק“, בהן הוא עיטר את הידיעה הנ"ל. כי ככל שאורחותו בדו"ח (30) — שלא להזכיר כלל את ההצהרה הלוונדרונית מיום 13.9.45 (מושג כ"ט) — הוא מציין אותה כדיינה ולא כ„משמעות“ גרידא, ואני מגלת טפה מפקפוקין דו"ז באמיתות הידיעה.

ג' נוכח כל אלה — כך סבור אני — מותר לנו לומר, שלא כל הסתייגות, כי בעת שהוتو בклואו, ואפילו לאחר שיחתו עם ויסליצני ואולי דוקא אחרי שיחה זו היו בידי קסטנר לא השווה וחשדות סתם בנוגע לתוכניותם העתידות של הגאנזים, אלא הוכחות ממש לפועלות שכבר החלו בהן באקדמיה לגירוש והשמהה, ואת אלה יכול היה למסור אותו יום — אם תרצה לומר: יהוד עם הספקות והפקופקים שלו, אם היו לו בכלל — לראשי גטו קלואו. כבר צייתי לעיל (ראה פסקא 12), כי היווץ המשפטי המלומד, בטענו לפניינו, אף לא הבהיר כי היו בידי קסטנר, בעת נסייתו לקלואו, כל הידיעות הנ"ל.

השופט זילברג

... וכיצד הנהגת קסטנר לאmittו של דבר — האם הוא מסר שם למשחו מן המנה היגים את הידיעות שהוא בידן בנו? עזין לא עננה על שאלת רבת השיבות זו, אלא אפנה תחילתה לשאלה אחרת, יותר קלה לברור הימנה, והיא: אם בלאי הגמאות גוףם, קרונות ההשמדה ידעו או לא ידעו בהיותם בגטו או בעולותם אל הקרכנות, על תגרול שנועד להם עליידי הצורן הנאצי. וחותובות לכך תהא: הם לא ידעו כלום, או כמעט ולא כלום. עובדא היא, וכמעט שאין חילק על כך, כי הם עלו — לא בשלות-נפש כמוובן, אך לפחות חרדות-מוחות בלבדם — אל הרכבות שהובילו אותם לאושביך: לא התמרדו, לא התרעו, לא התנגדו, לא ברחו ולא התהמקו, אדרבה: היו אלה שנחפו להיכנס לתוך הקרונות, כדי להגיע בהקדם ובראש החור למקומות הייעוד הנכטף. הרי לקט מדברי העדים שהיעדו — כולם אודים מוצלים ממש אושביך — על גטו קלוז', גטו נודורוד, וגטו דברצין:

ש. לפניה שעליתם על הטרנספורט לאושביך, ידעתם כבר על אושביך?

ת. לא.

ש. מה ידעתם, لأن מעבירים אותם?

ת. לא נזכיר מה.

ש. ומה זה?

ת. אני בעצם אינני יודעת מה זה היה, אבל רק סיירו שלשם מובילים את כל המשפחות יחד, ושם יעבדו עבדות בשדה.

ש. לפי מה שאת ידעת, אילו ידעתם אותן מובילים לאושביך — יכולתם לבrho מקלוז'?

ת. אצלי באפנאי אישוי וזה קשה כיון שהייתי חוליה, אבל האנשים האלה ריים, בominator שהפיצו את הגטו, הכל עמד על הראשה, ואנו היו יכולים לבrho.

(איRNAה הירש, גטו קלוז', ד'-43).

ש. בקהלו, כל האנשים שנתקלתם בהם ידעו משחו על אושביך, על השמדה?

ת. לא.

ש. אתה באפנאי אישוי, אם הייתה רצחה, היה יכול לצאת מקלוז'?

ת. כן, אני היה בעיר טורדה 5 ק"מ מקלוז'

ש. יכולת לעבור אליה?

ת. כן, הייתה לי האפשרות.

ש. יכולת גם לחזור לפולוגת העבודה שלך לו רצית?

ת. כן, בעת שהכניסו אותנו לקרונות אני הייתי מפקד של הקרון והיתה לי אפשרות לרדת ולחתת מים.

ש. אבל לחזור לפולוגת העבודה?

ת. קיבלנו לוווי של שומר הונגרי אשר היה אוטו לחצץ אחת כדי לקחת מים, והוא שוטר אמר לי: אתה, אל תיכנס לקרון החיים ואתה שיין לפולוגת העבודה

השופט זילברג

- ש. ובכן מה עשית? חזרת לפולוגת העבודה?
- ת. אני אמרתי לאותו שוטר שהרשׂו לנו לcliffe בקניר מות וחזרתי לקרון.
- ש. שמעת על שם ד"ר אלקש?
- ת. ד"ר אלקש היה רופא עצבים בבית-החולמים היהודי. כאשר נתתי מים לתוך הקרון שאלתי את ד"ר אלקש: מדוע אדוני הד"ר צריך לצאת עם הטרנספורט הראשון? הוא ענה לי שהוא מארגנים שם את ענייני הבריאות בקניר מות ונקבל שם את המקומות הטובים ביותר.
- (דוד רוזנברג, גטו קלוז', יי-20, א'—21).
- ב**
- ש. עד בוואך לאושביז ידעתי על ההשמדה באושביז?
- ת. לא הייתה לי אפילו ידיעה על כך שלוקחים אותנו לאושביז.
- (פאול גראס, גטו קלוז', ח'—6-7).
- ש. מה עשה כותני? מה זכר לך בקשר עם פעולתו?
- ת. בשנת 1944, אחרי שיצאה הקבוצה הראשונה
- ש. לאן?
- ת. או לא ידענו לאן, שמענו שלקניר מות אבל זה לא היה רשמי
- ש. (לשאלת היווץ המשפטי) אתה רוצה לומר לבית-המשפט שלא ידעת שימושדים יהודים?
- ת. לא ידעתמי, אפיini שהלכתי לאושביז
- (יעקב פריפלד, גטו קלוז', י"א—50, 57).
- ש. כאשר באו הגרמנים לנודורוד יעצמתם כבר על אושביז?
- ת. לא, לא ידענו. לא ידענו עד הרגע האחרון. גם אני הייתי באושביז ולא שמעתי, ולא שמע אף אחד.
- ש. כאשר עשית זאת (הכוונה להכנסת פצירה לתוך ככר לחם) חשבת שאתה מובה להריגה לאושביז?
- ת. לו ידענו או איש לא היה עולה לקרון.
1. (יוסף ב"ץ, גטו נודורוד, ח'—7, 16).
- ש. כשהיית בנודורוד בשאו הגרמנים להונגריה, האם ידעת על זה ממש מידים יהודים באושביז?
- ת. לא.
- ש. מה היו הידיעות שלכם, لأن יעררו אתכם מהගטו?
- ת. לחלק ההונגרי מעבר לדנובה, בקניר מות.
- (אליעזר רונטאל, גטו נודורוד, כ"א—43).

השופט זילברג

„לא ידענו לאן מיעודים יתר המגורשים להלוטין לא עלה על דעתנו שהקילה מועברת להשמדה.“

(רב ד"ר מאיר זיס, גטו דברצין, פרוטוקול 494).

指出 אין כאן כי העדים אירנה הירש, פאול גראס ואלייזור רוזנטל הנ"ל לא נחקרו כלל, בחקירה שתמידה, על ידי היו"ץ המשפטי.

קסטנר אף הוא מאשר במלואם את דברי העדים הנ"ל, בכתבם בדו"ח שלו (ע' 35):

„בכל גטו אשר היה משמש בעת ובזונה אחת מקום ריכוז לצורך הגירוש, והיה שוכן, משומך כך קרוב ככל האפשר למסילת הברזל (פסי החירות של המלבנות), היו מושוכנים עד לרגע האחרון כי הטרנספורט לא יעבור את גבולות המדינה, קציני משטרת ו/ונדרמריה הונגריים, אנשי המש. הודיעו למנגיגי היהודים (בסוד) אפילו את שם העירה ההונגרית אשר אליה תכוון העברה. לרופאים, לרוקחים ולמהנדסים הובטה טיפול מיוחד“ (הודגשות במקור).

ורק על שני מקומות, הערים מונקץ' וסטוראליאויהלי (Munkacs Satoraljaújhely) מספר קסטנר, כי חלק מן המגורשים ניסה לשרב את העליה לקרונות, הגרמנים או הונגרים ירו בהם, והשאר נכנעו לגורלם. מן הראי לפחות כאן, כי שני מקומות אלה שכנים בצפון מזרח הונגריה, בקרבת הגבול הסלובקי, כך שעוצם כיוונה של הרכבת עשו היה לגלות לדואיה, כי לא בפניים הארץ מציה התחנה הטעית.

המתירה שאליה שאפו הנaziים, והיא: השמדה קלה ושקטה, ללא אמצעים יתירים וללא אבדות לעצם, הווגה במלואה או כמעט במלואה. חזץ משני המקרים הנ"ל, לא נתקלו המשמידים בשום התנגדות מצד הקרבות שלהם, ו אף לא בסירוב כל שהוא להעלאתם לקרונות. הצלחה מדיהמה זו של הנaziים הייתה, כנראה בעליל, תוצאה ישירה של העלמת האמת האימה מעיני הקרבות, והשאלה המכricht היא, אם גם קסטנר השתף בהעלמת אמרת זו.

18. ובזה חזרים אנו אל השאלה שהשאינו פתוחה בראשית הפסקה הקודמת והיא: כיצד התהנגג קסטנר בהיותו בקהלו, ואם הוא מסר שם למשהו מן המוגבלים את הידיעות שהוא בידן. ראיינו לעיל, כי גם ככלאי גטו זה לא ידע, בעלותם על הקרבות כי התחנה הטעית היא אושבץ, ולכן לא יימלט אחד מן השנאים — זאת אומרת: הברירה היא בין שתי אפשרויות אלה בלבד — או שקסטנר לא גילתה למנוהגים את סוד אושבץ, או שהמנוהגים לא מסרו להמוןיות את הסוד שנודע להם מפני קסטנר; tertium non datur; — אפשרות שלישיית אין!

השופט זילברג

וכאן נתקלים אנו, זו לנו הפעם הראשונה במהלך כל הדיון, בשאלת אחת, עובדתית ממש, אשר הכרעתה לאן או לאן תלויה אך ורק בשאלת מהימנותם של העדים שהעידו עליה העידו על כך: קסטנר, ד"ר הרמן ורחל דנציג, והנשיא המלומד נתן אמון — לגביו שאלת זו — בעדותם של הרמן ודנציג, והכו"ע על פה את הকך להובת קסטנר. מן המפורסמות היא — ואין צורך להביא כאן אסמכתאות לכך — כי שאלת מהימנותם של העד מסורת בידי השופט הדע בעניין, ואין בית-המשפט לעורורים מתרבב במאזוזו העובי-דרתיים של זה, אלא אם-יבן מצא כי ממצאים אלה מקורם בעדות בלתי-כשרה, או בשיעי קולים חסרי הגיון ושחר.

עוד כלל אחד, ידוע ומפורסם, שמן הרואי כי בוצירתו כאן, והוא: כי «עדות שבטלת מקצתה — לא בטלת כולה», וכי ביטת-המשפט רשאי לחתם אמון בחיק מעודתו של העד, גם אם הוא רואה בדבר שקר את החלק الآخر שבה, כי ניכרים דברי אמרה, אפילו אם הם ייצאים מפיו של שקרן. ניכרים הדברים מתוך ה-*demeanour* של העד, מפני שאפילו אצל שקרן מנוסה, הסונן הוא טבעי יותר כאשר הוא אומר את האמת. וב-«בת-יקול» זו מבחין, כמובן, רק השופט השומע את העד, ולא השופט הקורא את הפרוטוקול.

ועכשיו נראה כיצד טיפול הנשיא המלומד בשאלת הקונקרטיות הנ"ל, ועל יסוד מה הגיע לקביעתו העובדתית כי קסטנר לא גילה למנהיגי קלוז' את הידיעות שהיו בידיו. העידו לפניו כאמור, ד"ר הרמן ורחל דנציג, ד"ר הרמן, סגן מזכיר הי"דנרט' בקהלו, תיאר את מצב הרוחות והוידויות של כלאי הגטו ואמר:

ה-*רעיון* גירוש לאושבין בכלל לא עלה על דעתנו, סכנת השמדה של יהודי הונגריה לא עלה לתודעתי, לבן לא הצטרכתי לבריחת השמדה או קרמיטורים לא עלה על תודעתי, השיבו על פלוגות עבודה. עינינו הרכבה לא הייתה של הצלה אלא של עלייה החלטת או לא הייתה אם להציל 380 מותך 18.000, אלא אם להביא לעלייה, כי תודעת השמדה לא הייתה היהת תודעת סבנה
(פרוטוקול 382, 380).

העד השני היה הילל דנציג. גם הוא לא קטלא בניו, אלא עסוק השוב, וחשוב מאה. הוא היה סגן יו"ש-בראש הסתדרות הציונית בטרנסילבניה, אחד מראשי ארגון הבריחה לרומניה, וחבר ועדת ההצלחה בקהלו' שהייתה מעין סניף — או עדשה תחת «מרותה המוסרית» (קסטנר, פרוטוקול 198) — של ועדת ההצלחה בבודפשט. מסתיג אני, יחד עם היורץ המשפטי המלומד, מחודשת ההתחמקות שנთן הנשיא לעד זה על סמך קטע עדותו המצוות בפסקא 53 של פסק-הדין. באוטו קטע דוקא היה עדתו כנה ואנובית מאר. איןך יכול לbow בטרונייא עם אדם ש עבר את שבעת מדורי הגהינום, ואני מסוגל לעשות רקונסטרוקציה מלאה של גשותויו ותגובותוי המשמשים וההברותיטים, לפני עשר שנים, בעצם עיצומם של הימים השחורים ההם. ואולם מכמה קטעים אחרונים לא הראה העד נכונות יתרה לגלוות את כל אשר בלבו, והיה צורך בלחץ מיוחד מצד הסניגור המלומד,

ח'שופט זילברג

כדי לקבל ממנו תשובה ברורה על השאלות שהוצגו לו עלייזון. הרי מה שעהיד באחד הקטעים החשובים ביותר של עדותו:

ש. באשר הגיע קסטנר, האיש המרכז של התוצאה, אחרי ניתוק בנסיבות המרגיות ביותר, אתה הטענויות אצלך, מכך נציג מה הוא יודע על הצד?

ת. בוודאי שהטענויות.

ש. ובין הדברים שהטענויות בהם היתה גם השאלה אם אין חששות מובלמים להשמדה, כפי שנעשה ליהודים בארץות אחרות?

ת. אינני זוכר אם העלהתי את המשבשה הזאת, את האפשרות הזאת.

ש. מה הוא אמר לך, איך סכנה צפיה לכם?

ת. הוא לא ידע או מה צפוי. היו רק חששות.

ש. שוב אני מסכם את זה בשbulk: במלים אחרות, בוואו של ד"ר קסטנר לפגישה ארך לא העשירה את דיווחיך על כוונות הגרמנים מבחינה הסכנה הצפיה לכם?

ת. אינני יכול לאשר ואני יכול להבהיר את ההנחה הזאת.

ש. זו היא נסחה של משרד החוץ אדוני, לא של ע.ד.

ת. זו היתה שעת משבר במשא ומתן, וקסטנר לא ידע או למסור שום דבר קונקרטי על כוונות הגרמנים. כך אני זוכר את המומנט הזה.

(ב' 35, 36, 37.)

דנציג בעדרתו התבבל הרבה בוגע לתאריך בו התקיימה שייחתו עם קסטנר. מתוך תשובות אחדות בעדרתו (ב' 67, 23, 24), בהן הוא משלב לתוך השיחה את שליחותו של ברנד לקשטנא, יצא אפליו כי השיחה התקיימה באמצעות מי או אחריו אמצע Mai, כאשר חכנותה של אייכמן היו עוד יותר ברורות, אבל זו היא, כמובן בעיליל, טעות — כי באותה זמן קסטנר כבר לא היה בקהלו — והוא (דנציג) גם מכיר בטיעתו ומתקן את דבריו (ב' 34). נקודת אהיה ברווח לביקורת התאריך מצויה בזה, שדנציג מציין בעדרתו פעמיים את העובדה, כי קסטנר בא ביום השיחה לקהלו, כדי להיפגש עם ויסליצקי (ב' 36, 24). וזה היה, כמובן לנו ביום ה-3 במא. והוא גם מדריגש ואומר, כי הוא בטוח בכך, שנפגש עם קסטנר בקהלו רק פנומ אחת (שם, 34). גם מתוך הדיבורים באחד מהליך עדותו של קסטנר (ב' 11-13) יוצא, כי השיחה עם דנציג התקיימה בתאריך זה (3.5). לא מאוחר לו אמנם, אך גם לא מוקדם הימנו, שכן הוא נזכר שם בעיקר עליידי הנשיא המלומד, על שום מה לא מסר למנהגי קלוזן, ודנציג בחוכם, את הידיעות שהוא בידו הzug מסוף אפריל, בוגע לאושביך.

השופט זילברג

בחקירתו של דנציג עליידי הסניגור המלומד כנ"ל, השאלות שהוצעו לו היו: אם קסטנר אמר לו "אייז סכנה צפיה לכם"; ואם בואו של קסטנר "העшир את ידיעותך על כוונות הגרמנים מבחןת הסכנה הצפיה לכם". ואם השובתו של העד הייתה כי קסטנר לא ידע או למסור שום דבר קונקרטי על כוונות הגרמנים; ואם, כפי שראינו לעיל, כבר היו או בידי קסטנר ידיעות מסוימות: (א) על נירוש קישטרצ'ה; (ב) על הסכם הרכבות; (ג) על החלטת הגירוש הסופית; (ד) על שיפוץ תאי הגנים באושביך — הרי הפירוש היחיד שאפשר ליחס לעדותו של דנציג הוא כי קסטנר לא מסר לו את הידיעות הללו שהרי כאשר מדובר הוא על סכנה ממשית, על מה ששפכו לכלואו הגרמנים, אין לך דבר קונקרטי יותר מאשר ידיעות ההזעה הב"ל. גם אירא-אפשר ששם אופן לומר, כי ידיעות מעין אלו אינן "מע Shirot", את האינפורמציה של שומען. אינני רוצה להיאחז בכך ואו אחר העד, ולא אבוא לדrhoש כמוין חומר כל Tag וקוץ שבדרוי, אבל דבר אחד הוא, לדעתמי נעה מכל ספק: כי משפטו של דברי דנציג היא: כי קסטנר לא גילה זו אף אחת מכל הידיעות הנ"ל.

וכיצד תהייחס הנשיה המלומד לעודותם של הרמן ודנציג בנקודת זה? הוא האמין במקצתה, אך לא בכולה. הוא אינו מאמין להרמן, כי לא העה על הדעת כל סכנת השמדה או גירוש לאושביך, וכי הברירה היחידה היהת בין עלייה לארכישראל או עבדות כפיה (פסקא 53 של פסקה-הדין). דעתו של הנשיה המלומד היא כי גם הרמן וגם דנציג ידעו יותר על הסכנה שנש��פה לאחוני היהודים מאשר רצו להורות בעודותם" (שם), אבל לפחות השאלה הקונקרטיבית העומדת ברגע זה לדין בפנייה, הוא האמין להרמן ודנציג, שהם לא קיבלו מසטרן את הידיעות המלאות והברורות שהיינו לו בעת שהותם בבלוזן. הנשיה המלומד עשה כאן מה שכל שופט עושה לעתים תכופות מדי: הוא ניתה את עדותם של העד, וקיים בדבר אמת את מקצתה ולא את כולה.

ומכיון שכף, אינני רואה כיצד אפשר להתגבר על קביעה קונקרטיבית זו, לא אנחנו ראיינו את העדים, ולא אנחנו שמענו את דבריהם — אין לנו, כאמור, כל נקודת אחיזה ממשית, כדי לברר מה היא מידת האמת שבדבריהם, ועלינו בדליות ברירה, ובהתאם לכללים המקובלים, לסמן בנזון זה על קביעתו של הנשיה המלומד. שהרי אין חולק על כך, כי מבחינת הנסיבות — להבדיל מן המשקל — לא היה כל פגם ודופי בקבלת עדותם של שני העדים הנ"ל. גם בנסיבות מפרט החשוב אחד אשר כבר רמזנו לעיל, והוא: כי בוגולנו מעלה שכמו של קסטנר את אשמת העלמה סוד ההשמדה, אנו מטילים אותה בוהגופה, כודאי או כחשד כבده, על שום של אחרים — הרמן, דנציג, המנוח ד"ר פישר, ועוד עסוקנים כאלה — ולכן علينا לנוקט והירות בפולה ומכופלת, בובונו להתרעד בקביעה העובדתית שנעשתה על-ידי הנשיה המלומד, על סמך עדויות כשרות שנראו מהימנות בעיניו.

ברם, יתר-על-כן: גם אם נבוא — בוגוד לכל הכללים המקובלים — להתערב כאן בשאלת מהימנותם של דנציג והרמן, ונתיחס, על דעת עצמנו, בחשדנות גמורה בכל מה שאמרה, ונניח, לטובתו של קסטנר, כי הם שיקרו לאורך כל ההיסטוריה, מתוך שמעוניינים

השופט זילברג

היו שלא להודות בכך, כי לא מסרו לכלואו גטו קלוז' את הבשורות האיזומות ששמעו בפירוש מפי קסטנר — הרי בא כסטרן גוף ולא זו בלבד שהוא עוקר מליבו כלל את החשד ההוא, אלא אף מאשר בעקבות זאת צדקת דבריהם של דנציג והרמן בזוגע לנקיודה הנ"ל. כשהציג הנשיא המלומד את השאלה הברורה והנוקבת:

א) «אם אמרת למשחו בקלוז' מה הייתה ידוע לך על הכנות באושביך?»

תשוכתו הייתה:

ב) «אני מבקש רשות להסביר קצת. איני מסוגל לענות במלת אחת. אלה שבאת ברגעם אתם ידעו מה שהגרמנים עשו בפולניה, ברוסיה.»

וכאשר הנשיא המלומד הוסיף ואמר:

ג) «לא זאת הייתה שאלתי. אם אמרת למשחו שהגרמנים מתכוונים לפחות — אולי מתכוונים לשלהוח את היהודי הונגריה לאושביך?»

ענה קסטנר:

ד) «ידיעת לא הייתה לי, חשש היה. זאת הייתה אחת מהתנהות. בוודאי על כך אמרתי לאנשים בקלוז'. זאת אמרתי לכולם בקלוז' שאת בatoi במגע, כולל תלל דנציג.» (כ"ה-10-11).

ו) וכשהופנה שם למטה מן העניין תשומת-לבבו של קסטנר לדברי דנציג מהם עולים גידסא אחרית בזוגע לתוכן השיחה שביניהם, הוא ניסה לישב את הסתירה בהסביר פסיבר לוגי זה:

«..... כנראה יש פונקציות מסוימות בוכרון המכיסים על מה שלא נעים. אני רוצה לטעון שהוא (דנציג) לא אמר כאן את האמת. אך אם הוא הבין את דברי בקלוז' כפי שאמר כאן, הוא צריך להיות אנגלי עם double understatement (כ"ה-13).»

האמירה: «ידיעת לא הייתה לי, חשש היה», אינה הולמת את האמת, כי כבר היו בידיו או הידעו מהו שחשבונו עלייהן בפסקא 12 לעיל, ושם ניחם פירוש מיהדי לפסקה זה ונאמר, כי אפילו בשורות הווועה הללו כנו עלי-ידו לא בשם «ידיעת» אלא בשם «חשש» בלבד, מפני שהן עדין לא היו למציאות של השמדה ממש — הרי בא ההסבר

השופט זילברג

הפסיכולוגי הנ"ל, וסתור גם את ההנחה הזאת. כי אף אם נגיד כי במידה את understatemtnt האנגלית של דנציג עדין לא תספיק הכמות כדי להסביר את אדישותו וחוסר התרשמותו מברורת איוב בוגן זו: כי הנה, לפי הידיעות שהגיעו לאני הוועדה, מתחנונים כבר באושבץ לקבלת יהודי הונגריה, ומתכננים את תאיל הגום שיצאו מכלל שימוש. ומماחר שגם קסטנר מודה, כי דנציג לא שיקר בעדותו בוגע לשיחת התקינה ביןיהם, הרוי הודה זו כמאת עדים דמייא כי אمنם לא גילה קסטנר, לא להלך דנציג ולא לד"ר הרמן, ולא למשהו אחר ממנהגי גטו קלוז', את הידיעות הקונקרטיות שהיו בידו על השואה הקרובה.

גוכחנו לדעת כי בהיותו בקלוז', ביום ה-3.5 לא גילה קסטנר את היוזע לו למגהני גטו זה, ואם לא מסר את הדברים מפה לאוון בעת שהותו שם, ודאי וודאי שלא גלה אותם בעשר השיחות הטלפוןיות מבודפשט שהיה לו עם חותנו, ד"ר פישר, אחרי ה-3.5. לכן יש לדוחות, כבלתיינוכנות, את אמרתו של קסטנר (ב"ח-42), כי בשיחות הללו הוא נתן לד"ר פישר "רמו ברורו" על הסכנה בה נתונם כלואו גטו זה.

19. וכייד הוא נzag בפלפי שאר ערי השדה האם הוא מסר להם את ידיעות אשבייך? ברורו, שלא! איש אפילו לא טען את הדבר. אך האם יכול היה, אילו רצתה, להודיע להם על כך? נשיא המולמד עונה על זה בחובב, וקובע, כמצא עובדתי, כי —

D. «יהי לאליido (של קסטנר) להשיג יתרה נסיעה לא רק לקלוז', אלא גם לאילאו ערי שדה אחרות, ושיהיה לאליido להתקשרות עם יתר ערי השדה בטלפון אבל ראש ועדת ההצלה לא מצא צורך בכך.» (פסקא 62.)

H. וראיה לדבריו אלה הוא מוצא בכמה קטעים מעודתו של קסטנר גופו בינו לבין הצלע נבא:

1. «חויז מקלוז', לא ביקרתי בעיר השדה. אכן אפשר היה לבקר. בקלוז' — בתחלת מא. פעמיים. באותה תקופה איני אפשר היה ליהודי לנסוע. לפחות' קיבلت הימר מיוחד — פעם מקרוומיי, פעם מהונגרים. על-פי בקשי אני נתנו לי החונגרים היתר. זה היה שירות הריגול הנגיד, שעמדנו בקשר אותו למען העדרה. נימקתי — בענינים פרטימיים. זה הפסיק. אפשר היה לבקר היותר כוה לנסוע לערי שדה אחרות. נסעתו לקלוז' פעמיים, מפני שאם קלוז' הכרתי, את האנשיים והמצב שכן היו מתחאים לה. אינני ידע אם מישו אחר מחברי הוועדה ביקר בעיר ערי השדה.» (פרוטוקול 237-238).

חברי הנכבד, השופט אגרנט, סובר (פסקא 101 (7) של פסקידינו) כי כביעתו הנ"ל של נשיא בטען יסודה, וכי הפסוק: «אפשר היה לבקר היותר כוה לנסוע לערי שודה

השופט זילברג

אחרות", מתקופת נסיעתו השנייה (ללא), אלא לתקופת נסיעתו הראשונה (אמצע אפריל), שעה שעדיין לא היו בידו ידיעות הוועזה הנ"ל. אני, עם כל הכבוה, אינני סביר בכך, וזה ממש טעים:

(א) הוא (קסטנר) אומר מיד אחרי הפסוק הנ"ל:

„נעמתי לקלוז' פונזיטם, מפני שאת קלוז' הכרתי לנן הייתה מתאים לו".

משמעותו של מילא סיבה זו היה גם בפעם השנייה, הינו בתחילת מה, נושא ויכול לנמקו אפילו לעירם אחרות;

(ב) וזה הוא העיקר: אף אם בניהול כי מבחינת החיבור יכול הפסוק ההוא לתיחס לתקופת הנסעה הראשונה, הרי בעדותו של ע. לא ה"בעכבות" של הפרוטוקול הוא העיקר, אלא ה"בעל פה" של הדיבור. ואם תנסיא המלומד אשר שמע וראה את העד, ושם לב במיוחד גם אל הטון בו נאמרו הדברים — הוא מציין שם בפירוש „שמקצתן (של התשובות) ניתן עליידי קסטנר באידרץן ניכר" — אם הוא חסיק מדברי קסטנר, כי יכול היה להזכיר גם עם יהודי שאר ערי השדה ולמסור להם את ידיעות אוישביך (ראה ריש פסקא 62). סימן שהמחובר בפסקוק חכתב הנויל התיחס לתקופת הנסעה השנייה (מהילת מי או לאחר מכן) וזאת אומרת: התיחס לתקופה בה כבר היו בידו כל הידיעות הניל אין לחשוד בנשיא המלומד — שופט ותיק, בקי ומנוסה — כי הוא טעה טעות כל כך בסגנון הדברים שהושמעו באוניבר עליידי העד קסטנר, ומה גם שם גם מבחינה אובייקטיבית, ולא "עלוקם הכתוב" כלל, מושתלים לתוכן דבריו קסטנר בנוגע לנסעה השנייה, כפי שציינתי לעיל.

20. הקטע שצוטט עליידינו לעיל, אינו הקטע היחיד בו מדבר קסטנר על קשריו או קשריו הועזה עם ערי השדה, וכן על חשיבות מורובה אמיןנטית, גם לשאר התשובות שניתנו עליידי לגבי פרשה זו. כי השאלה התמציתית העומדת לפניו במשפט זה היא: אם הסכם הצלת „המיוחסים" היה אכן של תבונת הצללה, או שהיה „תמורה" بعد אי-הצללה כללית, ולכן חשוב לנו מאוד לא רק מה היה הקשר היזוני, הקומוניקטיבי, של קסטנר עם יהודי ערי השדה, אלא גם מה היה יחס הפנימי, הנפשי, אליהם. והנה כיצד משתקף יחס זה מדבריו עדות:

„כי היה קשר עם קלוז', מה היה ליתר חבריו הוועדה איני יודע, אינני זוכר שהיתה להועדה קשר טלפוני. עם ערי השדה באמצעות הגוף (הכוונה לגוף הצעוני שהוא מרכיב מד"ר בון, שרה פרידלנדר ואחרים). הגוף מסר לנו דוח על מה שעשו או ב脑海中".
(פרוטוקול 227).

השופט זילברג

“אני יודע את העיר נודוורד. היו בה יותר מ-20,000 יהודים איני זכר אם היה לנו קשר אתה. גם איני זכר אם באמצעות הגוף שהה מתקשר בטלפון היה לוועדה קשר אתה. איני יכול לחתת השובה על האשלאן, אם אפשר היה לנו להעביר לעיר זו ידיעה סודית, מחרתית.”
(פרוטוקול 242).

א

ולמעלה מן הענין שם (פרוטוקול 238) :

“איןני זכר אם מישחו אחר מחברי הוועדה ביקר ביתר ערי השודת.”

ב

פירושים למומר! שכחה בזאת לא הייתה פוקדת אותה, אפילו אחרי עשר שנים, אילו באמת ההצלחה הכללית של היהודי הונגריה, אשר כשלושה רבעים מהם גרו בעיר השודה, הייתה המטרת העיקרית שלמענה טרחה וועל כל חושי הקץ והואן הן הוא היה ראש הוועדה, האישיות המרכזית והרוח היהชา שבה, וביצד איננו “זוכר” אם קווים מגע אישי או טלפוני כל שהוא עם המוני היהודים אשר הצלתם עמדת, אולי, בראש דאגות? אמרו מעתה: מה שלא זכר באביב 1954 בירושלים, הוא גם לא התענין לדעת בקץ 1944 בבודפשט. מפני שכל מעתינו היו מרכזים בנקודת אחריה, מכוניט למטרה אחרת; מפני שתכננו הצלת “המיוחסים” עלייה לא היה רק מבואו או חלק של תכנית רחבה להצלחה כללית. דומני שאין מנוס ממשקנה זו בהבטינו נוכחה אל פני כל הדברים הנ"ל.

ג

המסקנה שהגענו אליה היא כי קסטנר השתתף עם הגרמנים בהעלמת סוד ההשמדה מעיני המונחים, לאחר שהיו בידיו ידיעות מרובות על כך. אין אני אומר, כי הוא היה בעל הידיעות היהודי בקרבת המנהיגים. “יתכן כי עוד מישחו לבו נוקפה, ומפניו איינו נקי ביותר, בקשר להעלה זו; אבל אנו כאן באשmeno של קסטנר אנו דנים, ולמן לא נקבע עובדות בוגע לאשמה האחרים. אילו אשפטם של האחרים עשויה היתה להקל או לגרוע משפטם הוא כי אן כמובן, תיבים הינו לקבוע עדשה ברורה גם ביחס אליהם. אבל היה לא תקל ולא תגרע — כי הוא היה ראש ההצלחה, איש הסודות האפקולטיסיביים, אשר דחף ודרך הצד את רגלי חברי. ולא חשוב כלל אם הוא מלכתחילה “חטא” את כתר המנהיגות, או שנוהג כ-“דייקטטור” (דו"ח פרויידיגר 27). ועשה אדם העושה בתוך שלו (פרויידיגר, כ"ז—26) — *de nobis sine nobis* (דו"ח פרויידיגר 29) — לאחר שהאחרים הרכיבו אותו אלוף לראשם. ידיעותיהם של האחרים לא זו בלבד שלא היו מלאות, אלא — גרע מזה — הן היו מזוטעות, למחצה לשlish וולרביע, והוא לא הסכים לשפט את האחרים אפילו באנ"פ פרומציה בלבד (דו"ח פרויידיגר 29; עדות פרויידיגר, כ"ד—23-26). לא חצמת, איפוא כל תועלת וכל הקלה לאשפטם של קסטנר מבירור אשפטם של אחרים.

ה

21. ומה הניע את קסטנר להתנגדותו זו כלפי כלוֹי הגטאות? האמנם ביקש, בנפש הפצח, להשתחף עם איכמן בהשמדת היהודי הונגריה? ברור — שלא, ואיש לא הуль עלי דל שפתוי, ואף לא על הדעת, האשמה מפלצתית ופברסית שכזו. הניע אותו לכך הסכם ההצלחה שעשה עם הגרמנים. חרടמו ומסירתו להצלת ה-600 — שמספרם על

השופט זילברג

קמעא קמעא ותגיא עד קרוב ל-1,700 — היא היא שמנעה אותו מלהלgo את סוד אושבזיאן, והייתה אותו להעלימו לא רק ממומדרי ההשמדה, אלא אפילו ממומדי ההצלחה גםם: שהוא יסתנן הסוד מתוך "איןדיסקרציה" להמוני העם, או שהוא יגלה אותו מישחו מן "המיוחסים" גםם, בסרבבו — דוגמת דרב וייס מדברצין (ראה פרוטוקול 492) — לנתק את גורלו מגורל אחיו. ידע קסטנר כי אם יצוף ויתגלה הסוד ההוא בדרך זו או אחרת, וכותזהה מכך יתרחש שהוא — מרד מאורגן, מרידות ספרדיות, התפרעות, בראיות בהמן ובדומה — יסתלקו הגרמנים מיכף ומיד מן "החזק" שלהם, ולא ייוסו גם על "המיוחסים".
א
 שהרי רק למון הקלה ההשמדה הטוטלית הם ייתרו לבב כבד על השמדתם, או: על השמדתם המיידית, של "המיוחסים" המועטים. גזירות השתקה והאלם אשר קסטנר נור על עצמו, לא היה — עד כאן מוכן אליו ללבת עם הייעץ המשפטי המלomed — לא "תנאי מפורש" של החסכם ולא "תנאי מכלא", ולא משחו לגليسטי אחר מאוצר המונחים והמושגים העשיר של תורת המשפט. אבל היא בכל זאת הייתה "תנאי", הרבה יותר מציאות ואכורי היא הייתה: תנאי בלעדיו אין, מה conditio sine qua non של הניצים להחטף בהצלת "המיוחסים".
 קשר פנימי זה בין השתקה והצלחה יוזע היה לקסטנר, הגרמנים ידעו כי הוא יודע על כך, וזה הספיק ל闯 בחרט. אין שום הסבר, וולוי הסבר זה, להתנגדותו של קסטנר בכל שני החדשיניג הרים, מתחילה מיי עד תחילת يول, ובладינו אין לתפוס בשום אופן מצד הוא "הצליה", בהיותו בקהלו ובתיו פגשו שם עם ראשינו הגטו, לשמר בלבו את הסוד האiom.

22. דוחה אני לא היסוס את הטענה, כי הסיבה לשיתוקו של קסטנר בקהלו הייתה: רצונו שלא לחבל בתכנית ההצללה הכללית שעסוק בה, כאילו אותה שעה במשאייזומתנו עם הגרמנים. לדעתני, זה לא נכון: בעת עשיית החסכם עם קורומי, וכבר נזכר מזמן קודם — לפחות החל מן ה-21 באפריל, יום הפגישה השלישית עם הניצים (ראה פסקא 9 לעיל) — לא הייתה בנמצא שום תוכנית הצללה כללית, אף לא תכנית אילוורית או מטעה, מן השפה ולהוציא, מצד הגרמנים, "תכנית אירופה" — גם אם ניחת לה רצינות כל שהיא — כבר ירדה או מעיל הפרק לגמדי, והתכנית הפנטסטית של "דם נגד סחרורה", תכנית קושטא, עוד לא נולדה. הגע בעצמך: באושבזיא מכנים לפעולה את תאי הגוף; כאן, בהונגריה, מכנים קטרים וקורנות להסתעת עשרות אלפי יהודים אל המנהה ההוא; על הצללה גדולת של מיליון, או של מאות אלפי, תמורת כסף — אין מדברים יותר; לאיוו הצללה כללית איפוא — הצללה כללית ברשומות הניצים — יכול היה אז אולי המנהיג הנאבי ביותר, ומכל שכן קסטנר שפיקח היה, שלא היה כלל נאיבי ותמי, כפי שיוכחה כל קורדא בדינז'וחשובו שלו.
ב

חברי הנכבד, השופט אגרנט, אומר (פסקא 1) של פסקידין) כי אפללו ב-25.4. עדין ראה קסטנר במשאייזומתן, שניהל הוא וברנד עם הניצים, את הסיכוי הטוב להצלת היהודי הונגריה" — בולם: הצללה כללית או רחבה של היהודי הונגריה — והדבר עולה, לדעת חבריו, ברורות מותך קטע אחד במזג 25, הוא מכתבו של קסטנר (יחד עם ברנד) ל-סלי מאיר מיום ה-25 באפריל 1944, בו נאמר:

השופט זילברג

הגענו לידי מסקנה שאסור לנו להזכיר מכל קרבן אם ניתן אפילו רף סיבוי מינימלי למשם את הנקודות שהזכירנו לעיל (הכוונה ל-4 הנקודות הידועות), כי דבר אחד ניתן לנו להבין בבירור גמור: שבהתודנות הואה לא יסכנו בשום אופן לדחיה וסחתת של העניין".

א ראיית זו אינה נראית לי: כי גם מכתבו זה של קסטנר, כמו מכתבו الآخر, מזג 26, שהזכירנו אותו לעיל (פסקא 16), אינו דובראמת, והוא לוקה באופטמיות מעושה, ב��ה כנה, הנה בראש המכתב מזכיר קסטנר לסליל מאיר את הצעת 4 הנקודות: 1. קיום החיים; 2. מניעת גירוש; 3. מניעת ריכוז כלילי; 4. עלייה, ובketzu שלפני האחרון במכתבו, הוא חזר שוב אל תנקודות ההן ובוחן:

ב

„שתי הנקודות הראשונות של הצעתנו קורימו עד כה.“

ג פשוטם של דברים, והרשם התמים המתקבל אצל הקורא, הוא: כי עד כה, היינו עד ה-25 באפריל 1944, קורימו חyi היהודים בהונגריה ומנע הגירוש שלהם. בתוצאות מכך שהנאצים — ولو היא רק „עלט עתה“ ועוד שיחזרו בהם — הסכימו לשתי הנקודות הראשונות של הצעם הוועדה, האם זה נכון, וכולם לא ידע קסטנר שאין זה הגאנינים, ואפילו הגאנינים, לא יכולו לבצע גירוש טוטלי של מיליון או 800,000 יהודים, בלי שתבוצע קודם לכך הגטואיזציה שלהם — עלכלפניהם, היה להם הרבה יותר קשה לעשות את הדבר בלי גטואיזציה קדומה — וכיידצ' ביל'ה ב-25 באפריל, בעקבם תקפה של הגטו-אייזאה, לתודיע על מניעה — „עד כה“ — של הגירוש בחוזם לחצצת הוועדה? ואם הוא מטעם זה או אחר, בישר בשורה מעוזה זו לסליל מאיר בידיעו כי אין היא נכונה, הוא מאותו טעם גוף יכול היה גם לכתחז על „מימוש הנקודות שהזכירנו לעיל“, בלי שייהה לו שמצ' של אמונה בכך. דעתך היא, איפוא, כי בעת עשיית ההסכם עם קרומיי לא הייתה לקסטנר שם תכנית להצללה כלילית של היהודי הונגריה, ואם הוא, ב-3.5 בקהלו, העלים את ידיעות הוועדה שהוא בידו, הרי והוא לא מפני שלא רצתה לתבל בתכנית ההצללה הכללית, אלא מפני שלא רצתה לחייב בתכנית ההצללה הקטנה, תכנית הצלת „המיוחסים“, שעלהה הוסכם עם קרומיי ביום הקודם.

ד 23. הדילמה אשר מולה ובתוכה נמצא קסטנר, הוגדרה במילים קולעות כל-ידי הנשיא המלומד בפסקא 40 של פסקה-דין, וזה לשונו:

ה „על ראש ועדת ההצללה היה לבחור ולהכריע בין שתי שיטות ההצללה הנ"ל. קשה היה לפסוח זמן רב על שתי השיטות ולהחליט מה החלט בשני ראשי: גם ליהנות מעוררת הנאצים להצלת „מיוחסים“, וגם להציל היהודים סתם בשיטות אנטי-נאציות. ייתכן שמתוך רצון לקרב את קסטנר הוועדה עצמו הנאצים עז לפעולות האילה קלות-ערף, כגון זוף ניריות ומימון, טויל' בקנה מידת קטן. אך ברור שהנאצים לא יכולים להרשות קסטנר יהיר את

השופט זילברג

יהודי ערי השדה מפני צביהם ומוייתיהם או יארוגם להפרעת תכנית הגירש קסטנר ידע היטב שככל פעולה אנטינאצית מצדנו או אף מצד הנזונים להשפחוו הסקן ותסכל את הצלת המוחשים, מפעל ההצלה שהוא חלק בו ושהשלמו היה תלויה בחסדי הנאצים. קסטנר לא רצה להרים ביד שמאלו את מה שבנה ביד ימינו. הוא גם לא רצתה לסקן את חי האנשים שסמכו על הצלה הסכם ההצלה עם הנאצים הכריח את קסטנר והוועדה להותר על כל פעולה הצלה שתיהה עלולה לסכן את תוכנית האתניים הנ"ל הם הוכרכו להימנע מאורה ממשית של יהודי ערי השדה אכן איה הפרעה לתוכניות הנאצים ולפעולותיהם. איה הטעבות במבצע הגירוש הטוטלי — זה הם הימיניות של הנטגות טוביה שאיכמן יכול היה לצפות לה ולדרשה מدام התלויב וווקוק לעזרתו".

"המוחשים" נופם לא ידעו ולא שייערו כלל, מה גודלה המתנה שזוכה להם קסטנר שלא בפניהם. בעיניהם הייתה בדקה זו לא הצלה ממש, אשר הם, כמו האחרים, לא חשו לו ביוור. אלא נוכתיתר לאיש ציבור, אם כציונים ותיקים ואם כ-מצטינים" מקרוב באו למתדע ציונית, לעולות לארכישישראל. אבל עצם המשאומנת בין בודפשט והגטאות בונגאי להרכבת הרשימות נתן למנגנים עיסוק רב, אשר היכא אותם בסטוריים, השקיט אותם, ורגיע אותם — כי "אדם קרוב אצל עצמו", כפי שהתבטא פרוידיגר (כ"ג) — (17) — ועשה אותם, שלא מודעת, כל-ישראל נועז יותר להגשות מטרותיהם הטעויות של הנאצים. لكن עמד אייכמן על כך, כי תימסר לו רשותה שמיית של מועמד ההצלה (דו"ח קסטנר (46), ועשה דברו בגטאות לעיתים קרובות גם שינו את הרשימות (שם, שם), בזה נטלו הנאצים לעצם פיקוח והשגחה על כך, כי רק "המוחשים", זאת אומרת: המנגנים, הביעו ליהם, המסוכנים ביותר לנאצים, יכולו הם ומשוחחותם בראשות הנזולים. הסכם האלתה "המוחשים", עם כל האוכנה האינטנסיבית אשר קמה סביבה, השיג את שתי המטרות — שתיים אותן — שהנאצים הצינו לעצם: הוא גורם להטיעותם והרגעתם של המוני הכלואים כתוצאה ישירה של העלמת סוד החשמדה, והוא גם שיתק את פעולותיהם של המנגנים המקומיים אשר, אלמלא כן, עלולים היו — כshedעתם פנואה יותר ועינם פקוחו יותר — לסלול ולהכשיל את הטיעות ההמוניים (ראה דו"ח פרוידיגר 16-17).

24. ובזה מגלים אנו אל טענות המרכזית של היו"ץ המשפטי המלומד, שהוא אם לא טעיתי בדבריו או בנימת הדברים שלו — למשמעות הטענה העיקרית שלו בכלל הפרשה הזאת. הטענה היא: שתיקתו של קסטנר כשרה ומורתה היהת — הוא אפילו חיבר היה לנוהג בן — שכן אלמלא זו היו מוצאים להודג המוני העם והמוחשים" גם יחד. לא הרי יהדות הונגריה כהרי יהדות פולין, ואין למודד גודלה-שווה והויקש ממורדי גטו ורשה: שם, בפולין, הייתה יהדות שרישת, לאומית, מאורגנת, אמונה עלי רעיון. של תקנות שחזור וمرة, ואילו כאן, בהונגריה, יהודות מתבוללת, אידישה, שאגנה, שלא התחזקה כל כוננות נשפית לפירקט עול ושבוכור. אולי כלים היו בידי אבק-אדם זה, כדי להיזחם במנגנון העצום של הריך הגרמני, וכיitz יכולו אלת להיתלץ מצפוני הוצרר הנאצי.

חשופט זילברג

לכן — כך מסיים היו"ץ המשפטי את טענתו — אי-אפשר לבוא בטרוגיא עם קסטנר על שהוא בבקש להציג מידם, לפחות, את שארית הפליטה היהיא לא דאג להצלמת של המונחים הרחבים.

- א אין אני מוכן לקבל את הטענה הזאת. אך בטרם אסביר את נימוקי לך, הבה נראה מה היא בעצם משמעותה של הטענה. אין היו"ץ המשפטי יכול לטעון, כי היום, ex post facto, הוכח, או שיש לדאות בסבירות המתקבלת על הדעת, כי לא היה כל פתה הצללה ליהודי הונגריה, וכי המפסים האבסולוטוי שאפשר היה להשיב מידיהם האנצחים היצלה 1,700 הנפשות ההם. אין הוכח צואם, ואין סברה הגיונית לכך. אדרבה: הוכח, כי לא כן היה הדבר. העידו עדים שונים, והנשיא המלומד נתן אמון בדבריהם, כי פעל ידי ברחבות בלבד (אילו נודעה להם האם האמת) היו יכולם להינצל, מגטו גודר וורוד ומגמות אחרות, הרבה אפילו נפשות, אם לא עשרות אלפיים (ראה למשל, פינקלשטיין, י"א-49; ד"י-43; פאל גראס, ח"י-17; ב"ז ח"ז-7; רוזנטל, כ"א-47-44-48). והעדים הללו ברובם המכريع, גם לא נחרכו כללquiratشتיר-וערב על ידי היו"ץ המשפטי. לא הייתה כל מניעה — מבחינת הטעם הטוב או הבהיר — חשיבות ברשותו למודיסבל אלה — לנסתות לערער את היסודות האובייקטיביים של ידי עתם על סיכוי הצללה; כי גם חקירה נגידית יכולה להתנהל בזרחה עדינה. מודיע, איפוא לא נחרכו כל העדים הללו ומדווע בכל זאת בחקר זהק מהם? מותר היה איפוא — כך סבור אני — לנשיא המלומד להתייחס, כפי שהתייחס, באמון מלא לדברי העדים הנ"ל.
- ב ואשר לסיכוי הצללה של פעולות התנגדות ומרדה, הרי מי לנו יותר מומחה מאיכמן עצמה והוא אמר בפירוש כי "אינו רוצה בורשה שנייה", וגם חברו למקצוע, ויסליצני, אף הוא ברישום כמוותה, הבהיר את מנהיגי היהודים מפני צירוף פניקה יומיים אחריו הפלישה (קסטנר, פרוטוקול 18), והוא וקורומיי הציגו, כי "לייהודים לא יהיה מה לפחות אם ישתפו פעולה ללא כל חיכון" (דו"ת פרוידיגר 6). משמעו שלפי הנתונים שהיו בידי בעלי נסיוון אלה, היהת אפשרות אובייקטיבית לכך, כי המאורע ההיסטורי של מרוד גטו ורשה ימשם מופת ודוגמא גם ליהדות "השאנגה" של הונגריה. נראה הדבר, כי איכמן, ויסליצני ושוו, נתנו ציוו לא נמוך ביותר לפוטנציאלית התנגדות של יהודי הונגריה, והם ידעו, נספיק על כך, עוד עובדה אחת פשוטית מאד בשビルם, והיא: כי לא הרי גרמניה האדרה-המאד-עדין של אביב 1943 (ימי דיכוי מרוד גטו ורשה), בהרי גרמניה המוכנית של חדש אפריל-מאי 1944, המתבוססת בדמייה לאורוך כל החזיות המורחת, ומהכה בפק ברכמיים לפתיחה החותית החדשה של מעצמות המערב, ועדין אינה יודעת היכן ינחו צבאות הברית: בחופי נורדי בגדה הרוחקה, בחופי נורמנדייה או אולי לא הרחק מכאן, על אדמת יוון ומלביה הפרסוניינית הגובלות עם הונגריה הכבושה. גם בלב נשכח, כי היא אשר יהא על השאנגוות והפטרויטיזמוס ההונגרי, המאמין באורתוי, של הברוגנות המתבוללת בבודפשטן, או של היהודי המדיניה-האם בכלל, הרי המוני היהודים במחוז קויז'ה, קרפטורורים או טרנסילבניה שוסףחו לא מכבר להונגריה, ודאי לא היו חסרי תודעה יהודית (ראה ד"ה קסטנר 2), והם היו קרויזים מאותו חומר ממש אשר ממנה יצאו מורי גטו ורשה. רק ניתוקם ממוקור היידיעות אשר עבר

השופט זילברג

הביבה, השורה גם עליהם את רוח ה"שאננות" החיה. על יהודי קלוז', למשל, האמונים עליו מסורת היהודית לאומית ותיקה, וראי וודאי לא תחול הגדירה הגורפת הנ"ל. אין, איפוא, כל ממשה בדרכו, כי הגרמנים לא זוללו ביזטר בסכנת התהමדיות — אם לא מרד ממש — של יהורי הנגירה בהבדלים הקריםים שלהם. הן רק לפני ששה חדשים — בספטמבר 1943 — פרץ מרד של אסירים יהודים בתוך טרבלינקה גופה ("הפטרון הסופי", מוצג מ"ג 144), ומדוע לא יתרחש הדבר بكلוז' הגובלת כמעט עם רומניה, או בבצ'קה הרוחקה, הקרויה לפרטיננס של קראטיה?

25. טענתו של היו"ץ המשפטי המלמד מצטמכת, איפוא, לנוקודה אחת בלבד, והיא: "ה'פָּנָן" הסובייקטיבי שבה. משוכנע היה קסטנר והאמין, כי אין כל זיק של תקוה ליהודי הנגירה כמעט: אף לא לאחד מהם. ואם הוא, כתוצאה מיאוש אבסולוטי זה, לא גילה את סוד ההשמדה, כדי שלא לסכל או לסכן על-ידי כך את הצלה המעטימ, הרי הוא פעל ביחס לב, ואין להאשים בשיתוף פעולה עם הנאצים בהקלת השמדת היהודים, איפואו אם הוא בפועל ממש, הביא לידי חוץ זה.

טענה זו — מוכראה אני לומר — קשה לי להלmeta. הלזה "חומר-לב" יקרא? ככלום יש "ייצוג" ביאוש, והאם מותר לאדם יחיד, ואיפאו בשותפות עם כמה מחבירו, להתייחס בשם, ושלא מודעתם, של 800,000 אנשים אחרים? הגע בעצמך — וזה הוא, לדעתה, השיקול המכريع בהאה הידיעה בכל הצעיה שלפנינו — הן הטענה העולה מדברי העדים נגד קסטנר איננה, כי אלמלא העלמת סוד ההשמדה, היה חלק גדול של כלואו הגטאות יכול להינצל על-ידי פועלות הפלגה רבתנו אחת, כל-ארצית, מאורגנת; לא זו היא הטענה נ הטענה היא, כי אילו נודע להם סוד אושביז, היו אלפיים או עשרות אלפיים מצלחים להציל את נפשם על-ידי פעולות הצללה חלקיות, ספורדיות, או אינזידיזידואליות מרובות, כגון: מרידות מקומיות, התנגדויות, בריחות, הסתרויות, התבאת ילדים אצל גויים, זיפוי מסמכים, כופר נפש, שוחר, וכדומה. ואם כך הוא הדבר, ומאחר שהמדובר הוא לא במבקשי הצללה מועטים, וכך לא באלפים אחדים, אלא בהרבה מאות אלפיים — כיצד מרשה לעצמו בשורודם להדחות, בזדון גמורה וב-לאו"ז מוחלת את יעילות כל דרכי ההצללה המרובים והמגוונים הם? כיצד יוכל הוא לבחון את עשרות אלפי האפשרויות התקן — התחת אלהים הוא? אכן, מי שנוהג תוך איזורפציה שכזו באתקותם האחזרונה של מאות אלפיים, אינו זכאי לחבוע לעצמו את ההגנה של חומר-לב. השאלה הנוקבת: "מי שמן" ו"warranto quo" 1 משמשת תשובה מספקת לטענת bona fides שכזו.

26. ובכלל: שיקולי סבירות וכדריות לגבי נקיטת אמצעים, אסור להם شيיחו אין-טלקטוארים גראדא, כאשר הדבר המוטל על כפות יהמאנונים הוא חי בני-אדם. השיקולים השליליים חייבים להיות "סמווגים" על-ידי רגש מוסרי, אנושי, המונע את ה"שוקול" מלסמן יתר על המידה על שכלו הוא — הור והקר — בלבד. ואם מנהל בית-חולים גדול יניח לאלפי חולים לגוזע, כדי שיוכל להתמסר להצללה ודאות של נפש אחת הוא יצא חייב, לפחות מן הבחינה המוסרית, גם אם יתברר כי הוא, באופן אינדיבידואלי, סבור

השופט זילברג

אהיה בטעות, כי אכן אפסה כל הקויה להצלת החולמים האתרים. הוא יהיה משפט פועלה עם מלאני-המוות. ועל אחת כמה וכמה במקורה שלפנינו בו חמודובר הוא לא במנתל מומחה וחולמים הדיבוטות, אלא באדם רגיל אשר — בענייני הצלת הפרט — לא הבין, ולא יכול היה להבין, יותר מכל מאות אלפי היחידים, אך ידע הרבה יותר מכל אחד מהם על הנורול הצפוי לו בעתיד הקרוב; והוא, בהעלימו את הידע לו מעוניינים המונחים, לא זו בלבד שהוא לא חציל אותו, אלא אף מנע אותם מלהקוט בעצם דרכי הצלת אינדיידואליים, שייראו להם — הנוגעים בדבר — כסבירים ובעל-סיכויים. רק: או תארופיה גמורה של הריגש, או השתקעות עיורמת, עד כדי אבדון הוושם ופרופורציה, בתקווה מבעז ההצללה הקטן אך חיישי שלו, יכולה להשפיע בנ-אדם למשחק הורדי עצום-משמעות שוכת. נוטה אני לגורסתה השניה, אך גם היא אינה מרימה מעלה שכמו של קסטנר את גטל האחריות.

ב 27. ואם עוד לא די בכל אלה, כדי לסתור את טענת תומך-הלב שנטענה בשמו של קסטנר על-ידי היו"ץ המשפטី, הרי בא קסטנר גופו ומפרקיך אותה לחולותין. לא זו בלבד שהוא מעולם לא טען אותה, אלא מדברי עצמו אף עולה היפוכו של דבר. הוא כותב בדו"ח שלו (ע' 35), כי הוועדה שלחלה שליחים אל גטאות רבים של ערי השדה, ושידלה אותם לארגן בריחות ולסרב את העליה לקרזנות. ואם אכן דבר השיזולים הללו איננואמת — שתיקתו של קסטנר בקהלן? תוכיה! — הרי עצם אמריה זו סותרת ככליל את הטענה כי אך בתום-לב, ומתחוך יאוש גמור ומוחלט מסיכמי ההצללה של פעולות בריחת והתגוזות לניצים, העלים קסטנר את הידייעות שהיו בידו על הגורל האפני לכלואו הגטאות. איןך יכול לטעון אזולת יד ועשה בנשימה אחת, אף לא באורה אלטרנטיבי. על-כל-פניהם, הטענה לא תשכנע ביורה.

ב 28. הופנה תשומת-לבנו לתוכנות שייסוס פרוידינגר לקסטנר (דו"ח פרוידינגר 27) — אידיאליסט, בעל תוכנות נעלמות, מוכן לסקין עצמו והקבלה עצמית — ונשאלת השאלה התמייתת, האם אדם כזה מסוגל היה לעשות את הדברים שמייסס אליו המשיב, מלבד זה שמשיחו אחר (חברו יואל ברנד) אומר משחו אחר, לגמרי שונה, עליו (ב'-23), הרי אינני רואה כל פיראכה וסתירה בדבר, אפילו לפי הצעדים שניתנו לו על-ידי פרוידינגר. המלה «אידיאליסט» אינה אומרת ולא כלום על טיב האידיאה ועל דרכי ההגשמה שלה. בלשון בני-אדם «אידיאליסט» הוא כל מי שפועל למען מטרה כללית ציבורית מסוימת, ואני שוקע — בדרך רוב הבריות — בד' אמות של הענינים הפרטניים היומיומיים שלו בלבד. כל עסקן פוליטי הוא, כמובן זה, אידיאליסט, ואפר-על-פיראכן לא כולם הם אידיאליסטים מבחינת המוסר הערוף. ואשר לסיכון חיים והונכות להקרבה עצמית, הרי אלה הם לעיתים, בלשון חכמי המוסר שלנו, תופעות של «תילופי יציר ביצר», וזלזול אדם בחיל עצמו איננו תמיד סימן מובהק להוקרת חיי הזולת.

ב 29. וגם «תוכנות נעלמות» היו לקסטנר, ועל כך איש לא יחולק. אך לא זה העיקר, ולא בכך תוכרע השאלה שלפנינו. עוד געמוד להלן, בסוף פסקידינגר, על תוכנות המרכיבות של קסטנר — תוכנות האנרכנטריות — אשר הביאה אותו עד הלוום. ולרעיון זה מתקרבת גם הכרקטרטיסטייה שניתנה לקסטנר על-ידי פרוידינגר גופו בדו"ח הנ"ל (שם, שם).

השופט זילברג

29. עליון אנו בפרט הראשון של הדיבה אנו עומדים, באשמה קסטנר בשיתוף פעולה עם הנאצים, ולצורך זה — ובהתחשב עם משמעותו הנכונה של המונח כפי שמתואר בפסקא 4 לעיל — די לנו בשלוש עובדות אלה:

(א) כי הנאצים מעוניינים היו שלא ליהיק לא במרד רבתי — "ורשה שנייה" — ולא בתממדיות זוטות, וכל תאוותיהם היה שמכונת ההשמדה שלהם תפעל בשובה ונחתת, ללא פניה ולא התנגדויות. על עובדה זו נזעך לקסטנר מזאת המקור המוסכם ביותר, מפי אייכמן גופו (דו"ח 36) — אם מפה לאון ואם על ידי מישתו אחר — והוא לו גם הוכחות נוספות לכך בכל תכיסי הטעיה וההשליה שננקטו על ידי הנאצים ממנו. ראשית הכיבוש (עדותה פרוטוקול 18, (20);

(ב) כי האמצעי הייעיל ביותר לשיתוק רצון ההתנגדות או הבריחה של הקרבן, הוא להעלים ממנו את מיזמת הרצח הקרוב. עובדא זו ידועה לכל בן אדם, ואין צורך להביא על כך ראיות והוכחות.

(ג) כי הוא — למען הגשתה תכנית ה策 להצלחה של קומץ "המיוחסים" — מילא, ביזדען ושלא בתום לב, את רצונם האמור של הנאצים, והקל עליהם על ידי כרך את מלאכת השמדת המונגים.

30. וזאת ה策 של בכר על ידי קסטנר — זו העובדא אשר גדור בה להלן, ושאין איש כמעט חולק עלייה עוד — אינה כלל וכלל ניטרליות לגבי אשמה שיתוף הפעולה בתקופה הנדרונה. וזאת מבחינות המקומות והזמן אין כל קשר ויחס ביניהם, אבל מבחינת "הקשר הנפשי" — יש ויש! מי שמסוגל היה לאחר מעשה להציג, או לעוזר להציג, את בכר זה מן התליה, העיד בהז כי גם בשעת מעשה לא היו מעלייו של אותו פושע גדול כל כך בבחויים ומתוועבים בעיניו. בהתחלה האשמה של שיתוף פעולה עם הנאצים, הדרש היא, כפי שכבר ציינו, יותר על ה-*mens* מאשר על ה-*actus*, יותר על ה-"סגולות" מאשר על ה-"פעולה", ובבחינה זו אין ההבדל רב כל כך בין השיתוף הפעיל שלפני המעשה, לבין השיתוף הסביר, המודחה, שלאחר המעשה. לא הייתה סומך את אשמו העיקרי של קסטנר על עובדא זו אילו בודדת הייתה; אבל בהצטרפה, ואיפלו מרחוק, אל מסכת המאורעות ה证实, היא זורה או רטראנסקטיבי על כל הפרשה כולה, ומשמשת ראייה נוספת למסקנה שהגענו אליה לעיל. תמה אני ואני מבין, כיצד אפשר היה להאשים את קסטנר בהצלחה קורט בכר, בלי להסיק הימנה מסקנה כלה-שהיא גם לגבי הפרט הראשון.

אנו כאן, כפי שכבר הולגש חור ווהוגש, לא באשמו הפלילית של קסטנר אנו עוסקים, אלא באשמו המוסרי. המוסר אינו ניתן לחלוקת, ובו לא תופסת אותה מוחילה הרמטית המבדילה בין מעשה לדין הפלילי, כי "אין תחומיון במעיים", כפי שאמרו חכינו ז"ל. לכן מותר כאן, ביתר חירות, ללמידה מעשה על מעשה, ולפעמים — רוחות

השופט זילברג

אמנם — איפלו מן המוקדם על המאוחר, ולהיפך. הצלא של-בכר על-ידי קסטנר בשנות 1947, נועשת לאחר שהוא (קסטנר) חי כבר כשנתיים ימים ב-«אוריאן דארץ-ישראל» — כוונתי למגעו רוזמישאה, בלונדון ובבז'ול, עם אישים ציוניים מרכזיים ומוסדות ציוניים על-ייניהם (ישיבת הוועד הפועל הציוני בשנת 1945, הקונגרס הציוני הב' ב-בסוף שנת 1946) — ואין להניח כי ייחסו הנפשו אל בכר נשנה ל-«טובה», ככלומר: גרעיה מן הבחינה המושרית, תוך השנתיים הללו. מסתבר, איפוא, כי סופו מוכיח על תחילתו, וכי אותו יחס ממש היה לו כבר בקץ 1944 בהונגריה, ו מבחינה זו נודעת חשיבות רטוטפקטיבית להצלת בכר, לגבי אשמת שיתוף הפעולה עם הנאצים בקץ המר והגמר ההוא.

31. המסקנה שהגעתி אליה לעיל מבוססת על הנחה שהנחתה בכר לרגלי, כי תחא אשר תחא ההלכה המקובלת לגבי מידת ההוראה המוטלת על נאשם בהזאת דיבה פלילית לשם הוכחת טענה האמת שלו — אם יש צורך בהוכחה של «מעלה מספק המתקבל על הדעת» או שמספיקה «ניטות הכח לצד חובה» — הרי אם אדם מישראאל מטיח כלפי חברו כי שיתף פעולה עם הנאים בהקלת ההשמדה של בני עמו היהודים, הוא ודאי חייב להוכיח למעלה מכל ספק המתקבל על הדעת את הדיבבה האיזומה, ואם מעשיו של האיש ידועים, והשאלה היא: מה פירושם ומשמעותם. על מפייך הדיבבה להוכיח כי איןamusים אלה שום הסבר זולתי והסביר הגינתן על-ידייו, וכי, משום כך, מסקנת שיתוף הפעולה היא המסקנה היחידה, הוא לא יכול לומר: נראה הדבר, ומורבים יותר סימנים המעידים, כי אמן עשה האיש את הנבלת הגדולה הזאת. לא חיפשתי לי תקדים ליוואצ'-מנידחכל זה בידיקטוריה של אומות העולם, כי גם המאורעות שאנו דנים בהם חמרי תקרים הם, כי שום עם אחד לא נתנסה בניסיונות טרבלינקה ואושвиיז. אבל — וזהי המסקנה העגומה שהגעתי אליה — המשיב שלפנינו גם הוכיח את אשמו של קסטנר במידה ההוראה המפסימלית הנ"ל. לדעתמי, אין להטיל אף שמע של ספק בנסיבות שלוש העובדות שנימנו על-ידי לעיל, וגם אלה הוכיחו — הוכחתי גם אשמת שיתוף הפעולה של קסטנר.

32. בדוני בערעור זה ובתקירבי אל המסקנות שהגעתי אליהן, הרהרתי לא מעט באזהרה היודעת של הלל — אשר היו"ץ המשפטי רמז. עלייה — והוא: «אל תדין את חברך עד שתתגיע למקומו!» ובאמת: אנחנו השאננים בזכין והבוחנים בירושלים, אנו שלא עברה علينا כוס התרעילה ההיא — האם לנו מותר לדון מעשי בני-אדם שפועל בנסיבות הלא-אנושיים ועל-אנושיים של התקופה הטרוגית ההיא? והתשובה שנותני לעצמי היא: ייתכן מה, ייתכן כי באמת לא לפנינו — הרוחקים מן החלל ומן התקלים — אריכים היו לגולל את כל הפרשה הזאת. אבל משנעשה הדבר — והיו"ץ המשפטי יודיע מי אשם בכך — חובתו היא להגיד את אשר בלבנו ושלא להצדיק הטענות ומעשים הנראים לנו כפסולים מן הבחינה המוסרית. אל תדין את חברך וכו' — נאמר, אבל אם בעל רוחך אתה זו אותה, תיב את דונו איפלו לכף חובה, אם אך זו היא, לפי מיטב הכרתך, ההערכה הנכונה של מעשיה. לאחר קחתר בחשבו את ריחוק המקום והזמן, לדוח ולברוח ממסקנות הדיון או: מסקנה מסויימת של הדיון — אלה הם «תרמי דעתרי», המבטלים מיניה ובייה, ולמפרע, את אפיו השיפוטי של הדיון.

השופט זילברג

היו"ץ המשפטי אמר — ובדדק — כי אסור לנו לדאות את מעשי דאו של קסטנר באספקלריה הדיעות שיש לנו עכשו. נכוון הדבר מאי? אבל כשם שאסור לנו להתפרנס מן הידיעה שלאחר מעשה, כך גם אסור לנו להתפרנס מן השכחہ שלאחר מעשה — מן האידשות בclf' השואה. שהשתורתה אצל אלה שלא סבלו במישרין הימנה, תוך התקופת הקצרה של 10-15 שנה, אנחנו לא הגענו למקומם של מעוני הנאצים, אבל אחרים הגיעו. הם מבשרים חזו את השואה, ובלבם נחרתה האימה לנצח. גם דעתם של אלה הייתה לעיני בית'-המשפט, והיא היא שעורה לו בחיפושיו אחרי האספקלריה הונוכה, תוך לקיחת בחשבון של קלוקול-השורדה, העולול להיגרם על-ידי המרידות שבלב.

ב 33. המשלוחים לאוסטריה. הונכה היא למספר רכבות-גירוש, ובהתן כ-15,000 יהודים, שהזופנו בסוף יוני לשטרסהוף על-ידי ונגה. גירושו של קסטנר — אשר נדחתה על-ידי הנשיא — היתה, כי משלוחים אלה היו פרי הסכם שבינו לבין אייכמן, בבקשו להראות על-ידי כך כי לא רק קומץ של "מיוחסים", אלא גם המונחים נרחבים נצלו על-ירדו. האומנות הולמת גירסה זו את המציאות? לאוראה שאלת משולשת לטינויו: (א) מה היא האמת האובדת ייקטיבית בណון זה; (ב) מה חשב קסטנר על כך בירוני 1944; (ג) מה הוא ידע על כך בעת מהן פוזחו — אך לא מתיו של דבר, אין לפניו אלא שתיים בלבד. כי אם יתרה, כפי שנראה להלן, כי אין אמת בגירסה זו מבחן אובייקטיבית, וקסטנר גם, מבחינה סובייקטיבית, ידע על אירגונתה בעת מתן עדותו שוב לא יהא משקל רב לטענתו (האלטרנטיבית) של היו"ץ המשפטי, שהוא סבר קסטנר או כי אכן הוא שגרם להצלת המשלוחים תבנ".

ד הבה נתבונן לפרטים הבאים. ונראה מה היא המסקנה העולה מהם לגבי הפרשה הנדרונה:

ה (א) עובדא אחד, חשובה ביותר, שהודגשה במיוחד על-ידי הנשיא המלומד, והוא: עדותה של הגב' ברנד. הנני ברנד היה חברה פרומיננטית של הוועדה, יד ימינו של קסטנר, ואין להניה כי הוא לא סיפר לה אן, והיא אף לא ידעה בשעת מתן עדותה בירושלים, על הצלחותו הגדולה אצל אייכמן בקשר למשלווהיהם ההם. הנני ברנד היה השבאה לדברי קסטנר (פרוטוקול 50), יחד עם אופנברג, לגרמנים את התמורה: 5 מיליון פרנקים במטבע הונגרי, זהב, תכשיטים, יהלומים וכו', סכום זה נועד — לפי גירוש קסטנר — לשמש תמורה לגרמנים לא רק בעקבות ברגן-בלן, אלא גם בעקבות אלף היהודים הניל' לחנחה שטרסהוף-זיננה (שם, שם). והנה מה אומרת על כך הנני ברנד גופת? היא מאשרת אמן בעדותה, כי היא ואופנברג הביאו "שלושים-ארבע מזוודות יהלו" מים, זהב, פלטינום ומטבע זה" (פרוטוקול 605). אך מוסיפה מיד לאחר מכן: "תמותת זה נתנו את הרשויון לטרנספורט ברגן-בלן" (שם, שם). בלי להזכיר במללה את המתנה" הגרמנית האחראית שהיתה, מבחינת מימי הצלחה, הרבה יותר גדולה, והיא העברת 15,000 יהודים לאוסטריה. ובחיקתה על-ידי בית'-המשפט היא אומרת:

חשופט זילברג

«אמרתי (לקלגור) שאנו מכינים עכשו הצעה למסור החזי ערך של יהודים בהונגריה תמורה בנדי אדם שיועברו לשטח ניטרלי, הקבוצה שהתקבצה אספה מערי השדה בקולםבוֹס».

(פרוטוקול 633).

א והכוונה היא כmoben, לניצולי רכבת «המיוחסים» אשר, כפי שעליה במחשבה תחילתו, ובהתאם להסתכם, צרכיהם היו להישלח לספרד, ורק מסיבות שונות, שאין כאן המקום לעמוד עלייהן, הם העבירו «עלת-עתה» לברגן-בלזן, ומשם — אחרי כמה חודשים, בשתי קבוצות — למדינת שוויץ. גם כאן אין היא מצינית כלל, כי לפי ההצעה שהכינה הוועדה היהת תמורה הגרמנית צריכה לכלול גם את המשלוחים לאוסטריה.

ב **חברי המלומד,** השופט אגרנט, עמד על השמטה זו, והסביר אותה באמרו (פסקא 12))
של פסקידינו:

ג «אשר לבג' ברנד, הלא העיר קסטנר, כי לעיתים קרובות היה נהוג להופיע בפני אנשי היוזן-קומנדו ברגעו ולמסור לאחר מכן לתברי הוועדה דוח על מה שהתרחש בזמן הופעתו אלה לפיכך, אם בכלל עדותה של הגב' ברנד אין יותר להסכם עם אייכמן בדבר משולוח יהודים לאוסטריה, או יש לבאר גם עובדא זו באפשרות, שלא גלוותה זו למנהל הוועדה בחלק זה מהמשמעות עם ראש היוזן-קומנדו, ולא הייתה גם לה יזיעת אישית עליו; והרי לא נזכרה הגב' ברנד בנקודה זו ולא כלום» (ההדגשה במקור).

ה קשה לי לקבל הסבר זה — משני טעמים: ראשית, בבית-המשפט דמלטה הגישו שני בעליך-הדין במות עצומה של עדויות שלא היו על טוהר הידיעה האישית. עובדא היא, כי לא הפרקטיים המלומדים ולא הנשייא המלומד, לא הקפידו ביחס — ועד לאגלו מסויים בזדק לא הקפידו — על החלטת כל הראיות של: עד, ולא עד מפני עצמה. יכולת ההחלטה, איפוא, הנסי ברנד לשלב בדבריה גם את עדות השמיעת ההחלטה; שנית, אין לפי עדותו של קסטנר, הסכים אייכמן למשלוח אוסטריה «על פי הצעה מיזוחת של הוועדה» (פרוטוקול 49), ועל ההצעה לפחות, יכולה להיות הנзи ברנד להעיד מתוך ידיעה אישית, ולסייע על-ידי כך בעקיפין לעוזחו של קסטנר. למעשה, גם העילה הנзи ברנד על ההצעה הוועדה (ראה ציטטה דלעיל), אך משומדמה לא ייחסה להצעה זו גם את משלהי אוסטריה, לי נראה, כי רק סיבה אחת עשויה הייתה למגוון את הגב' ברנד מלהתmock מעלה דוכן העדים בגיןתו של קסטנר, והיא: ידיעתה הפוזיטיבית, כי גירסא זו אוננה וכוננה.

ו ואשר לעובדא שהודגשה על-ידי חברי בפסקוק האחרון של הציגתה הnal, היא: העדר חקירות של הנзи ברנד בנקודה זו, נראה לי, כי אילו היה קורטוב של אמרת בගירסתו האמוריה של קסטנר, הייתה הגב' ברנד «מתנדבת» לגלות את הדבר ללא כל חקירה ולחץ מצד אחד הפרקטיים. בקראו את הпрוטוקול ראיינו גם ראיינו, כמה טרחה עדה זו להכשיר את פועלותיו של קסטנר בעניין בית-המשפט.

היו"ץ המשפט ננד מלכיאל גוינולד

חאופט זילברג

(ב) לפי דברי קסטנר (דו"ח 52, פרוטוקול 5), בכר הוא איש שקיבל את התמורה הנ"ל — אותו בכר, ראש המטה הכללי של ה.ס.ס., שהיה הרוח היחידה באופנים בכלל הטרנסקציות, "המסחריות" של הוועדה עם הנאצים — זאת אומרת, ש גם זו היה חלק פעלם בהסכם ההצלה הנוספת ההורא, הנהנה בכר זה ונופר הן בדינויו והשבעון שלו למצוות הברית (מושג ק"ז) והן בהצהרת שבבואה שלו (מושג 74). אין מזכיר כלל ואינו זוקף לכוכות עצמו את עניין המשלוחים הנ"ל, בעוד שהוא אכן עובר בשתייה (ראה מושג ק"ז, ע' 6, 7). על החלק שנintel בהעברת 1,700-1,600 יהודים אל מחנה-יביגים בסבקעת ליאנבורג) מודה ברגנץ-בלון — אותה העברה אשר, לפי גירסת קסטנר, הייתה יחד עם משלוחי אסטריה את התמורה הגרמנית בעד 5 מיליון הפרנקים הנ"ל, פרט — אולי — להשבעון פתוחה של 100 דולר לגלוות שציריך היה עוד להיעשות, לאחר מכן (דו"ח קסטנר, מבוא, 5), אם אכן יש אמת בגירושו זו, שהנהה מפקפקת מאד.

(ג) ואחרון אחרון: קסטנר עצמו בהצהורה בשבועה הנירנברגית שלו (מושג 73) בלה הוא מפרט והויל את כל הגדלות ונזירות שעשה בכר לטבות היהודים, ואינו משפט אפילה את 74 המוחאים בברטיסלאבה שהועברו בעוראה בכר לשוויך, כחוזק ימים לפני משלחה הגמורה של גרמניה, אף הוא אינו מציין שם ואינו מוכה את בכר כלל בהושעת צורה כל שהיא להצלת 15,000 היהודים הנ"ל.

מכל הפרטים האלה עולה, לדעתנו, ברורות, כי לא זו בלבד שאין שמי של אמת בגירסתו האמורה של קסטנר, אלא כי הוא אף ידוע על אי-yncונומת שעיה שהheid על כך בבית-המשפט. שהרי ההצהרה הנירנברגית שלו קדמה למתקן עדותנו.

ומה היא האמת לאמיתה בוגוע למשלוחים הנ"ל? מסתבר — וכן קבע הנשיה המלומד — כי משלוחי יינה-שטרסחוּף נעשו לפי פקודתו המפורשת של ראש ה.ס.ס.ה.א. (רייכס-ויכרהייטס-האופטראט) קלטנברוגר, בהיעדרו לנימוקים המוחדים" של ראש עירית וינה, ס.מ. ברייגלה-פיהרכ בקשה, אשר דרש ממנו "הקצתה כוח עבודה לעבודת מלחתה היונית בעיר וינה" (מושג 9, ע' 131). פקודה זו ניתנה בפרק הזמן שבין ה'7 ביוני לבין הד' 30 בו (ראה מושג 130, ע' 494). זאת אומרת: מסביב לאותם הימים, בהם עסקה הוועדה בגישות התשלומיים "הגיאו" לגרמנים בעקבות החלטת "המיוחסים", ולכן לא קשה היה קסטנר לערבות את התהומות בין בני העניים, ולזומג לפרשא משותפת אחת. למעשה של דבר, גם המשלוחים הללו לא נועדו להצלחה ממש, אף לא לה-העמדה על הקרקע". והקונסיסטה היחידה לגביהם הייתה, כי ה-סלקציה" תישעה לא באושבי נווה אלא במקום הריכוז האורי יינה-שטרסחוּף, כי במקתו הנ"ל של קלטנברוגר לבשכה נאמר, כי אלה שאינם מוכשרים לעובדה צרייכים לנמוד מוכנים לפועליה מיוחדות (Sonderaktion), ויועברו שם (מיינה באחד הימים), ואנו יודעים יפה מה פירושו האים של הביטוי "פעולה מייד חדת"; המלה Sonderaktion זהה עם המלה Sonderbehandlung, אשר פירושה ב-*Sondersprache* הנאציו-גרמנית הוא: השמדת-בתאי הגזים (השווה "הפתרון הסופי" לריאיטלינג, מושג מא', 113). לא ברור, מה עליה סוף-סוף הגיעום של 15,000 יהודים אלה,

השופט זילברג

וכמה מהם ניצלו; את האינפורמציה על הצלת 90% מהם שואה קסטנר, כנראהו, מפי מיודיענו קרומיי (עיין ודווק בדו"ח, ע' 5 של המבו. וע' 152) ומסופניו במקצת אם אפשר לחת אמון מלא בගירסתו זו למרות מה שפרידיגר — שהוא כמעט בכל הפרשנות הזאת "עד מפי עד" של קסטנר — נגרר אף הוא אחריה (ראיה עדותה, כ"ד-46, 58, 59). אך עובדא אחת זו זאי נכונה, והיא בעלת משמעויות מרובה: כי ביום ה-3 באפריל 1945, כאשר הכתב "מנא תקל ופרסין" כבר חרות באותיות די נור על חורבות הריך השלישי, מתעסק משרדו של קרומיי בוינה, תוך חיפזון רב, בשရיפת הכרטיטיות הנוגעות ל-15,000 יהודים ההם (דו"ח קסטנר 171). ככלות היה קרומיי מעוניין אז לטעש את עקבות הצלחה הגדולה?

ב לא גטולתי-ערך כליל, לגבי השאלה דנו, היא גם העובדא כי בדו"ח של התנהלות הציונית והסוכנות היהודית אל הקונגרס הב"כ באול (מווג פ"א) על הפעולות בשנים ת"ש-תש"ה, לא הוכרכה כלל הצלת ה-15,000 הנ"ל על-ידי ועדת ההצלחה בבודפשט, בעוד אשר הודגשה שם (ע' 140-141) הצלת ה-40,000 על-ידי המשרד הארץ-ישראלית בהנהגת קרואס. והן גם ועדת ההצלחה בבחינה ארגונית מוסד ציוני. אמן הדו"ח עobar בשתייה גם על ה-1,700 אשר באמת ניצלו על-ידי הוועדה, אבל בלי להרחיק למת, לרעתו של קסטנר, ולהסביר מכך עדמה שלليلות של המוסדות הלאומיים כלפי כל דרכי עבדתו בבודפשט, הרי לא הרי המספר 1,700 כהרי המספר 15,000, המתקרב למחצית מספר היהודים שניצלו על-ידי המשרד הארץ-ישראלית כנ"ל. והדו"ח נדפס במרחון תש"ז בירושלים, ועוד אותה שעה ודאי כבר הגיעו לאזני הסוכנות האינפורמציה של קסטנר בוגע להצלת ה-15,000 הנ"ל. סימן לכך — אם לא הוכחה ממש — כי בחגוי התנהלה הסוכנות, שנודע להם אחרי המלחמה הרבה על המאורעות בהונגריה, לא היו משוכבים כל כך באמונות האינפורמציה בוגע לשלוחות אוטורית, אם מפני שפקפו בחלוקת של הוועדה בהצלחה זו, ואם מפני שלא האמינו בעצם הצלת היהודים.

ג 34. לא התעלמתי משתי העובדות שהיעיד עליון קסטנר, ושהנשיא המלומד ראה אותן כנכונות, היינו:

- (א) כי אייכמן שיתף את חברי הוועדה בבחירה הגטאות אשר מהם יורכשו המועמדים לשלוחות הבני;
- ד (ב) כי הוועדה השתתפה, לפי דרישת אייכמן, בתקציב של חזותם יהודים אלה במחנה שטרסבורג.

אך בנגדו לדעת חברי הנכבד, השופט אגרנט, בפסקא [11] של פסקידינו, אין רואה בהן — אפילו מבחינת ה"מראית עין" דאו — תמייה וראייה לגירוש המשאצומתן שקדם, כאילו להפנית המשלוחים הללו לשטרסבורג, לאחר שקלטאנברוגה מן הטעמים שלג'ן כבר ציווה על משלוח יהודים אלה "לעבדות מלחמה היונית בעיר וינה", לא היה זה

השופט זילברג

«קרבן» גדול מצד אייכמן לשחף את הוועדה בבחירה המועמדים. אדרבה: המשתק הסדיימי של «חתוכו ועכבר» שהנאצים השתמשו בו באשרם או בסרבם לאשר את הבחירה היה רה היה — ראה את התיאור המועוז בד"ח קסטנר 55-53 — עשוי היה להציגו לפנים סיפוק עליאי.

ואשר לתקציב החזקת מחנה שטרסבורג, שהוא (אייכמן) שיתף בו את הוועדה, הרי עובדא זו, לדעתו, ודאי אינה מביעת, ולא הצבעה את, על קיומם הסכם מוקדם בין הוועדה ואייכמן בנוגע לעצם המשולח לאוטומריה של היהודים ההם. כי ממה מסוגל היה למגע את אייכמן מلسחות את השתתפות הכספית גם בלעדיו ההסכם ההוא? כלום לבו היה נוקפה על כך? רגש המוטר התת-אנושי של הגזע הנאצי, היה מרשה להם לגבות מן תרבותן בראש אפילו את הוצאות המשמדה שלהם. והוא ראה: גם מחייב צנונות האפר של קרובייהם הנשרפים היה בידוע, חייבם לשלם תשלום מיוחד רקופת הריך בעקבות הగינויו התי.

ג

דעתו היא איפוא, כי אין אמרת לא אובייקטיבית ולא סובייקטיבית, בגיןתו של קסטנר לגבי הסיבה שגרמה למשולח אוטומריה.

ד

35. פרשת קראוס-קסטנר. בכל הדברים שנאמרו לעיל לגבי שיחוף הפעולה של קסטנר, צמצמתי עמי בכוונה מכונת לתקופת הזמן של תחילת מאי — תחילת يول, שני חזרי המשמדה הטוטלית, שהם לדעתו התקופה הירלאנטית ביותר לגבי אשמה זו. העלמת פוד אשבייך מעני החמורים המוצאים להורג היה אשמו העיקרית של קסטנר, «התא הקדמון» שלו, ובכל מה שנעשה לאחר מכן, אין אלא «פרט שכחה וועלות» שאין מוסר פים הרבה לאשמה הכבודה התיא. אחרי זאת רכבת ברגנבלון, עמד קסטנר המהיג לפני שוקת שבורה: היהודי ערי השדה השומדו; הניצולים הממעטים של הרכבת טרם ניצלו אף הם, ועודין נתונם הם (כלום או חלעם) במלתאות הגרמניות, במחנה המשמדה המודפס, ואין יודע מה ייל יומם, ומה תהיה התוצאות הקורוב של הנאצים. בינתים עבדו אחרים — החליצים וקרים — בכו אחר, ועשו גודלות. מה עלובה הייתה פעולת ההצלה שלא לעומת עשרות אלפי תעוזות החסות שנימנו על ידי הצירויות הזרות, ביחסו השווייצית, כתוצאה מן העבودה המסורת והנגפלה של קרואס והחליצים בחודשי יולי-אוגוסט 1944?

יתכן, איפוא, כי הוא, קסטנר, מבקש עכשו להיכנס, בדרך זו או אחרת, לתוך קוי הפעור לה של האחים, ומכאן «ההפרעות» או «משי החבלה», אשר קרואס העיד עליהם והנשיא האמין בהם — בגון: השמדתו מהויר גבו של קרואס אצל הקונסול לוץ להחליף את קרואס בקומולוי (קרואס, י"ד-63). או התערבותו בענין שירמר-ברון (שם, 31) — פועלות שהנשיא המלמד ציין אותן — לדעתו: שלא במקרה — כמושגים של שיחות פעולה, אנו עכשו, כאשר השמלה פרושה לפניינו, מותר לנו להתעלם לغمרי מכל המחלוקת ההיא שבין בית קרואס ובית קסטנר, ומכל המחלוקת הפעוטות, לשם שמים ושהלא לשם שמים, שנבעו מתחם הפלוגתא היה. אשמו של קסטנר אינה בזה שהוא בחר לו מלכתחילה את הלו הגרמני במילום הuko ההונגרי או הuko השווייצרי; אשמו היה בזאת, שtower כדי פועלתו בקו הגרמני הוא הסגיר את עצמו, בפות ידים ורגלים, לאדונו הנאצים, וסייע להם בידו-

השופט זילברג

עין — אם כי לא מרצון — בהקלת החשודה, וכל מה שעשה במקביל לכך או לאחר מכן, אין אלא חוצאות "הברחות" של החטא הקדמון שלו. لكن — סבור אני — אין כל חשיבות לשאלת מה הן עבשו ומה היו או, השפנותו של קראוס על המעשים שנעשו על ידי קסטנר מוחץ לטיען העיקרי האמור, וכל הסתירות שנתגלו בעדותו בנקודה זו, איןן לא מעלות ולא מורידות לגבי אשמו של קסטנר בשל הסיום הנ"ל.

א

36. פרשת הצנונים. פרשה זו הועלתה על שולחן הדין הידוע על-ידי קסטנר גוזה, בסוטו להוכיח בה את האמון שנתנו בו המוסדות הלאומיים. אך במהלך הדיון נחפה לו לרועץ, ונעשה מ"עו"ר" ל"בגדרו" בקשר עם הפרט הראשון. נוכח המסקנה שהגענו אליה לעיל, יכולנו לחותר למחרי על הדיון בפרשה זו, אך מכיוון שהיא נדושה הרבה, אין בפסק הדין והן בטענות הצדדים,מן הרואין לומר בה כמה מילים.

ב

אשר להסגרתו של פלגי, נראה לי כי שום בית-משפט לא יצליח לעולם לפעניהם כליל את סוד התעלומה. המשמעו כאן יותר מדי גירסאות על-ידיו אותו אדם גוזה (פלגי) — כחיל-בריטי, כסופר עברי, וכעד פשוט — וגם אם נעדרFACTUM את הדברים שבunderline-פה של העד על ה- licentia poetica של הסופר ודבריו החצדיות של החיל, עדין לא נצליח לישר את כל ההזרין שבhem. מאידך גיסא מודקרת לעינינו הפליה-חטמיה הגדולה, שעד זה, אשר, לגירסת הטניאורה, הוטעה ורומה והונגר בכונה לצורר על-ידי קסטנר, נמנע מההטיה כלפי בפה מלא את התאשמה הכבודה הלה. לא נוכל, איפואו, להגיד כאן למסקנות ברורות בילי להיעזר בניחושים והשערות שאין להם אהיה של ממש בחומר האroit, ובכן מוטב שנתחלים כליל ולא נסיק מסקנות כל שכן מן הפרשה הסתום הזה. ברור הדבר, כי פלגי הסגיר את עצמו תחת השפטו של קסטנר, אך מה היה טיבה והיקפה של השפעה זו — לא נדע לעולם.

ג

ואשר להסגרתו העצמית של גולדשטיין ביום ה-1.1.1, אחרי שיתחו הקצהה, בת 10 הרוגים, עם קסטנר ורנדי ברנד, הרי גם כאן לא נתברר לנו למללה מכל ספק, מה היה תפקידו של קסטנר בהחלמה גורלית זו. בל נסיה דעת מפרטים השובים אלה: רכבת ברוג'יבלון עזבה לפני כמה שעות את בודפשט, וудין משוטטות היא אישם לא הרחק מן העיר. למעשה — וכי שהוברר לאחר מכן — היא הייתה שעעה צורה. על-ידי ההנగרים באחת התהנות, פרנץ'וירש, של בודפשט גוזה (קסטנר, פרוטוקול 310), בין 1684 נסעה נמצאים גם הוריו הוקנים של גולדשטיין, אשר זה עתה ראה אותם אולי בפעם האתורונה בחיו — כי מי יודע מה עוד טמון לו בחיק הגורל. חברי הוועדה, וקסטנר בתוכם, נעצרו ונחקרו בבודק על-ידי הריגול ההונגרי והם לא ישחררו עד שיגלו את מקום מחבואו. רכבת ברוג'יבלון היא מעשה ידיו להחפкар של קסטנר — ואפשר לומר: של קסטנר בלבד — ובладעינו הפוכה היא עלולה להיות מופנית לאושביך, וכל נסוי עית, והוריו בתוכם, יושמדו כמו המגורשים הקודמים. פחד כזה — יודעים אנו עכשו — נתעורר במת לב הנוסעים, כאשר שמעו כי מתקבבים להחנה אחת, בשם אושפיך, על הגבול שבין אוסטריה וצ'כיה. תוכנותיו ונ قوله נפשו של גולדשטיין ידועים לנו: אידיאリスト גלהב, עשוי לבלי חת, המוכן למסור את נפשו באהבה על קידוש הצלה בני עמו. נוכח כל

השופט זילברג

אללה, האם זה בהחלטמן הנמנעה, כי לא כל פיתוי ולחץ מצד קסטנר או מישחו אחר, החלטת צער נפלא זה להטיל את עצמו אל תוך לוע הארי, כדי לפזרות בנפשו את 1,700 היהודים?

ונותרה לנו התנהגו של קסטנר כלפי חנה נש. גם כאן לא דיבר קסטנר אמת בשיחתו עם אמה של חנה בירושלים (ראה עדותה, ד-24, 30-25), ולמעשה הוא כמעט לא נקבע להשכלה בתה, הוא לא שלח לה אף חihilת מזון אחת, לא שכר לה עורך דין, ולא עשה לממנה כלום (חו"ן מן הפעולה האבורטיבית ערבי יום ההיפה של סלשי). המנייע לשקריו היהithe בשחו העומקה והmobנות מהתנהגו זו, הן הוא היה איש האמונות אשר אליו נשלחה על ידי הטוכנת, והוא — לפחות החל מאמצע אוגוסט — ידע על היותה במאמר הגורמים. אבל אנו כאן לא ברמת מוסריו החקלאית של קסטנר אנו דנים, אלא באשmeno המיחודה של שיתוף הפעולה עם הנאצים, והאם שיתוף פעולה זה הוא ההסביר האפשרי היחיד להתנהגו זו? ושם היא היהithe ואת מעילה באמון "רגילה", מותן מושך לב ופחד, אף-על-פי שלא רצה להודות בכך בשיחתו הנ"ל. יתר על כן, ולהיפך: אם שיתוף הפעולה והאנטיטרים של קסטנר והנאצים מסביר בהחלט, ולא כל שייר, את התנהגותם הללו? עכשו ידוע עם ישראל מי היהithe חנה נש זו, וליאו דרונה עילאיות הגיעה הגבורה הנפשית של צעריה היהודיות זו, אבל אן בחודשי אוגוסט-נובמבר 1944, עדין לא ידוע מתי הדבר. וכייד לא פחד ולא חש קסטנר, שהוא תישבר צנחות אלמנתית זו תחת לחץ העינויים, והתגלה לגסטפו כי הוא הוא האיש אשר אליו נשלחה מארץ האיוב? דומה, כי האנטיטרים החוני שלו עצמו, חייב היה להניח את קסטנר הכל-יכלול לקיים ודקה קשרים — קשרים שבスター, כמובן — עם הצנחות הכלכליות כדי להדריך אותה, אם היא צורך בכך, בהתעניית החוקרים. והוא גם את זה לא עשה. אפשר אולי לישב, בדוחק או לא כל כך בדוחק, גם את הקושיא הזאת, אבל אין בית-המשפט אץ להנץ קושיות ותמיות, כדי להסיק מן המתירוץ את אשמת הנאהם, או כדי להציג על-ידי כך את הדיבה שהופצזה.

דעתו היא, איפוא, כי על אף החשדות העולים כלפי קסטנר מפרש הצנחות, אין להסיק הימנה מסקנות לרעתו בקשר לאשמת שיתוף הפעולה.

37. האשמה הראשונה שהותה על-ידי המשיב כלפי קסטנר, היא אשמו בשיתוף פעולה עם הנאצים, הוכחה במלואה על יסוד העובדות והשיקולים שציינו בפסקאות 9-32 של פסקידין זה, לעומת זו — סבור אני — לא הוכחה המשיב את האשמה השנייה, היא: אשמו של קסטנר «ברצח בעקבות של יהודי הונגריה», או בהכרת הרצח, «רצח המוני של מאות אלפי יהודים הונגריים», האמורה בפרט השני, סופו של פסקוק מוכיחה כאן על תחילתה כי בדברו על «רצח בעקבות של יהודי הונגריה», הוכחון המשיב לרצח הטרור טלי של יהדות הונגריה — ואשמה זו לא רק שלא הוכחה בעובדות, אלא היא בעובדות איננה אמת, ממש אבסורדית, למורות מה שהוכחה, למללה מכל ספק המתබל על הדעת, האשמה הראשונה, כי לא הרי זו כהרי זו, והוחבל שבניינם בולט עד למ哉. לגבי האשמה הראשונה, די לנו בעבודות יסוד אלו: כי הנאצים מעוניינים היו בהתעניית ההמורנים, באמצעות ייעיל ביותר להקלת השמדתם, וכי קסטנר — בהעלימו את סוד ההשמדה —

השופט זילברג

המציא להם בידועין ושלא בתומילב, את האמצעי הייעיל התה. לא כן הוא הדבר לגבי האשמה השניה, כאן עשו המשיב את קסטנר conditio sine qua non, חנאי בלבד אין*nuendo* העולה מדבריו הוא. אי' לא להקלת ההשמדה, אלא לנצח החשמדה כולה. ה' כי אלטלא קסטנר ופעולותיו, היו כל 600,000 הקרבנות, או כמעט כולם, או רובם, נשארים בזיהום, וזהו מבון אבזרוד. אייכמן, קרומיי, ויסליצני, בכר וווריהם, הם הם שהשמידו את יהדות הונגריה, ולא היה יהודי קסטנר, אשר שימש בידם כלי שרת להקלת ההשמדה.

זאת המשיב יכול להגידו כאן במללה הקטנה «בעקיפין» שצירף לדיבחה זו, כי אין רצח בעקיפין «פחות מאשר רצח» כדי שnitza לטעון לפניינו באכcho המשיב. מללה זו באה להסביר מקום לחוליות הבניינים של שיתוף הפעולה — «על יסוד תחבולותיו הפליליות ובגלל שיתוף פעולה עם הנאים אני רואה אותו כרוצח בעקיפין של אחיה הילקרים» (קטע ראשון של העלון) — אך אין היא גורעת ולא כלום מן הקשר ההיסטורי שבין פעולות קסטנר וההשמדה כולה. כל המתייח ומטיל על חברו אשומות מה כבדות, מה זועתיות, תיב לדקך בלשונו בחות השערה. כי לניאנטיה הקלה ביתר גודעת כאן חשיבות עצומה. ועל אחת כמה וכמה, כאשר — כמו במרקחה דן — ההבדל כלל איננו חות השערה בלבד. מותר היה למשיב להאשים את קסטנר בשיתוף פעולה עם הנאים בדרך הקלות והשמדה. אך אסור היה לו לומר, כי קסטנר היה גורם מכريع או סיבה בלאדיה אין — ولو היה רק סיבה «עקיפה» — געץ מלאכת ההשמדה.

וגם אין המשיב יכול להזכיר כאן על היחס של «סיבה» ו«מסובב» שקבע בין הפרט הראשון והשני — «בגלל שיתוף פעולה ... אני רואה אותו כרוצח בעקיפין וכו'» — ולפטור עצמו, מתוך בטענה «עליך וטפל». בכך אמן, והלכה פטקה היא בשורה ארוכה של פסקי דין אנגליים מן דראשית המאה ה-19, כי באשר אדם, במשפט דיבחה, טועון: אמרת דברתני, עליו להוכיח לך את «העוקץ ממש שבדבר», ולא גם את הפרטים הצדדים שצירף לדיבחה שהפי. טומו של דבר הוא, כי ה"טפל" הוא כרגע גם «תפל», חסר טעם, ואני מוסיף נופך משלו לפגיעה שנגרמה לבבוזו של נושא הדיבחה. ואולם במקרה דנן, כנראה בעליל, לא עוקץ אחד אלא — «מסכת עוקצין» לפניינו, הראשון קשה מאד, והשני עוד יותר קשה הימנו, ולכן אין המשיב יכול לכפר ידיו בזוגע לפרט השני בהוכחות שהביא לגבי הפרט הראשון.

ואשר לטענת תומם-הלב שהופטרה בשפה רפה על-ידי באכחו המשיב, דעתו היא, כי גם זה לא יעמוד לו, למשיב, לגבי הפרט השני. עובדא אחת די בה, כדי לשתק את הטענה והיא שתיקתו של המשיב, ככלומר: סירבו להעיד בשבועה ולהייחר על מקורות דיעתו. וזאת, כמובן היא זו של כל נשים ונשים, והוא אכן מהויב לסייע בידי התביעה הכללית. אך עדין יש סיכון בדבר. כי משנתגלה כי אין אמרת לדיבחה שהופצה על-ידו — כוונתי לפרט השני — שוב אין הוא יכול לטען: טעתי וסבירתי והאמנתי כי אמנים כך הוא, אלא שלא רציתי לגלות לכם את הגורם לטעותיו. כי אין «תומם לבבי» אלא אם כן יש «בור לבבי» בצדה, ובו של המשיב לא עמד במחוז זה.

חשופת זילברג

דעתו היא, איפוא, כי המשיב לא הוכיח את האשמה האמורה בפרט השני.

38. הפרט הרביעי: פרשת קורת בכר.

לדעתי, הוכחה המשיב למעלה מכל ספק את האשמה האמורה בפרט זה. לשוא הרחיבו את הריבור על פרשה זו כי העניין הוא פשוט בתכלית, כלל לא חשוב בעיני — לצורך נ' השאלת הנדונה כאן — אם מעשי ההצלה אשר קסטנר מיחס ל'בכר בהצהרתנו הנירנש' ברגית (מצג 73), הם נכונים בהחלה, או נכונים בחלקם, או אינם נכונים כלל ועיקר. ששובות שש עובדות אלה:

(א) כי בכר, ראש המטה הכללי של ה-"וואפן-ס"., ומעוריו הראשיים של הימ' ב', לר, היה פושע מלחמה, ולאו דוקא במובן ה"טכני" של מלה זו, אלא במובנה המשמי והאימם ביותה. בין מוסדות הד.ס. — כתוב קסטנר (דו"ח 62) — היה תיאום למופת: קומנדו היהודים, חיסל, המטה הכללי גבוה. הווה אומר, כי גם לו (ל'בכר) הייתה יד בהשמדת היהודים. האשמה היא שהקנתה יעילות למשעי הסחיטה;

(ב) כי מעשי ההצלה שנעשו על-ידי בכר — אם בכלל היו כאה — נעשו לצרכים אליביסטיים בלבד, ולא מתחד אהבה ליהודים, או מתחד רגשי חרטה ונוחם. גם קסטנר דיו על כך בהצהרתנו הלינדונית מיום ה-13 בספטמבר 1945, ד' שמסר לבית-הדין הבינלאומי (מצג ב"ט, 3):

(ג) כי הצהרתנו הנירנברגית לטובת בכר, לא היתה הצהרת עובדות יבשה גריידא אלא המליצה, חמה וחובית ביותר, על פושע מלחמה זה, בפני שליטנות מעצמות הברית והשליטנות הגרמניות, לקראת היום בו "יידזון מקרחו" של בכר על-ידיהם. אותו בכר, אשר בימה לאחרוניים של גרמניה היטלקית החל לפחות, ולא לחינם, מפני גילוי הידיעות שהיו לCASTNER עליו (ראה עדות קסטנר, פרוטוקול 289):

(ד) כי הוא החתום על ההצהרה לא בשמו הוא בלבד, אלא גם בשם הסוכנות היהודית והקונגרס היהודי העולמי. דבר זה נעשה ללא כל ספק, כדי להקנות משקל רב יותר להמליצה אשר בהצהרה, שהרי על העובדות גופן לא ידוע כМОבן כלום, לא הסוכנות היהודית ולא הקונגרס היהודי העולמי;

(ה) כי בעבור כמה חדשים מיום מתן ההצהרה, שוחרר בכר ממאסרו;

(ו) כי במכתו אל שר-האוצר קפלן (מצג 22) מודיע קסטנר, כי בכר שוחרר על-ידי שליטנות הכיבוש הווות להתערבותו האישית.

השופט זילברג

לא אגע כאן בכלל הנסיבות המרובות — לגיון מספרן! — בהן הסתbern קסטנר בקשר עם הזכההה הנ"ל. די לנו בכך, כי איש יהודי, עסוק ציווי לשעבר, הרחיב בונפשו להמליך — כמעט בשם כל העם היהודי — על אחד הלוייניטים הגדולים של פושעי המלחמה בפניו השלונות שהיה עצור בידם, ולגורום, הוא בלבד או יחד עם אחרים, לשחררו ולהתמקומו מעונש, של אותו פושע גדול. הנשיא המלומד לא האמין — וגם אנחנו לא נתחשב — בטענתה ה"גניפוח", בה ניסה קסטנר לתרוץ את ההודעה הכלולה במכתו לשר-האוצר.

א

דעתי היא, איפוא, כי המשיב הוכיחה את האמת אשר בפרט הרביעי — פרט אפל מאר, הפרוש את צלו לאחרית על כל הפרשה כולה, ומסיע גם לתוכחת שיתוף הפעולה, כפי שביארנו בפסקא 30 לעיל.

ב

39. ולבסוף העירה אתה, אהרונה, להסבירו אפיו של האיש, אשר מילא תפקיד כה טרייגי בשואת יהודי הונגריה.

קסטנר לא היה מוגילב — הוא היה אמיץ מאר; קסטנר לא היה "אגנואיסט" במובן הפשוט של המלה — הוא סיכן את חייו הרבה למען הולמת. אבל — הוא היה אגוננטרי מאר, השקייע את עצמו עד כדי נטילת חושם בהצלחת המבצע האשטי שלו (הצלה "המינים"!). ודבר זה שילל ממנו כל חזש של פרופורציה בין מימי ההצלה וההשמדה. קרי אופי זה מזדקך לעינינו בתדראש מפטוק אחד, בן שלוש מיליון, המציג בפסקא אחות של הדוח' שלו. לאחר שהוא עשה שם חשבון מדויק של הכספיים בהם עלה ההצלה "המינים"!, ולאחר שהוא זוקף לזכותו — וזה בגין דאמת (ראת לעיל פסקא 33) — גם את הצלה 15,000 היהודים שנשלחו לאוסטריה, ומציין את ה"מאה דולר לגילגולת" שהתחייב לשלם בעדרם ולא שילם, הוא ממשיך ואומר:

ג

ד

ה

ו

ז

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

ט

הנשיה (אולשן)

“אנחנו שילמו פחות” — פחות מהתורכים ופחות מהתושדים. הללו נאלצו למכור לוראים את הכרם והפלדה שלהם. אנחנו — לא! הטרנסקציית שלנו היו יותר מוצלחות. ידוע הוא — ולכו וdoi כרך — כי באותה תקופה ממש שכלה יהדות הנגירה נפשות, נלקח ממנה רכוש בשווי של 300 מיליון דולר (דו"ח, שם), ואף-על-פי- כן: “אנחנו — ככלומר ועדת ההצלה — שילמו פחות”, המבצע שלנו הצלחה גם מ-
הבחינה הכספייה.

טרחתו לחפש ולמצוא מאחוריו פסוקים פנטסטיים אלה נימה של אירוניה מרה. קורט טוב של “הומר של גרדום”, Galgen-Humor בלאו, אף — יגעתו ולא מצאתו! החירות שביבם הכספיים המודדקמים, וכן האפלומטיקה היהיא של הקטע הקודם, מראים בעליל כי ברכינותו גמורה נאמרו הדברים, אכן טמו, לדעתו, המפתח להבנת אישיותו ופעלו של קסטנר.

40. על יסוד כל האמור סבור אני, כי יש לדוחות את העדרוור לגבי הפרט הראשון מהפרט הרביעי אף לקבל אותו לגבי הפרט השני.

הנשיה (אולשן): הנה מסכים לפסק-דין של חברי ד"ר אגרנט. פסק-דין הוא ממצא ולבן אין ברצוני לכתוב פסק-דין נוסף ואסתפק רק במספר העורות בלתי משלבות בקשר לאי-אליה פרטים לפסק-דין של חברי ד"ר זלברג.

1. על אף כל המאמת שנעשה עלי-ידי חברי בפסקה 3 בפסק-דין לרך את הדיבור “עלטונג מכיר את נפשו לשטן” המצוין בפסק-דין המערער ולנמהו בדרך מדעת על- מנת שאפשר יהיה לבדוק להצדקו — דעתך היא, עם כל הכבוד, כי הדבר זה אינו משתמש לשתי פנים, ולאור הדוגמת — שניתנה עלי-ידי הנשיה המלומד בעין הוקית, הממונה על שמירת מחנה והמסגרו ללא אורתה לאויב לשם השמדה. תמורת הבתוח האויב להצלת את חייו ואת חייו מקורבו — חמה בעניין איך אפשר ליחס לו משמעות אחרת. עצם העובדה שאב-איכוח המשיב התאמץ לרך את משמעותו מוכיחה, כי שגה הנשיה המלומד שגאה רצינית בהטילו על קסטנר האשמה כבודה זו.

2. חברי השופט אגרנט מצביע על טעות יסודית שטעה נשיא בית המשפט המחווי בבלתי לחוטין — מבחן ההשפעה שהיתה לזה על דעת המנהיגים וקסטנר בתוכם — את ערך שליחותו של ברנד לקשטא והמשיך המשאות עם הנאים (עם כל מרירות העזיבים הרכוכה בו) שהואבר מקושטא לשוויז, משא-זומן שנמשך עלי-ידי קסטנר במשך כל התקופה עד הסוף עלי-ידי המגуг שלו עם סלי מאיר בכתב ונסיעותיו לבול השווייצרי ולשוויין. לנבי דידו של הנשיה המלומד היה ברור לקסטנר כבר בחודש מאה, שהחכנית להצלת מאות אלפי נכסלה לחוטין, ועל סמך זה הוא הקים את הבניין של “ההסכם” להצלת “המיוחסים” בגורם הייחודי שהדריך את קסטנר בהתנהגותה, ושורך כדי להבטיח את ביצועו נמנע קסטנר מלכבריו ברבים על השוואת המתקרבת.